Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 168 (1668) ♦ Вівторок, 9 вересня 1997 року ♦ Ціна договірна

Для змін у виборчому законодавстві лишилося 20 днів

Нарада у Верховній Раді України

8 вересня заступник Голови Верховної Ради України Віктор Мусіяка провів нараду з головами комітетів та керівниками депутатських фракцій і груп. Її передувало засідання узгоджувальні ради фракцій і груп.

На нарадах, зокрема, ішлося про процедуру прийняття проекту закону про вибори народних депутатів у другому читанні. В результаті дискусії більшість депутатів зійшлась на думці, що слід у середу, 10 вересня, без обговорення проголосувати статті, які не викликають заперечень. З решти спірних статей — визначитися таємним голосуванням.

Наголошувалося, що нове виборче законодавство необхідно приймати швидко, або, принаймні, внести зміни до чинного Закону «Про вибори народних депутатів України». Адже з 29 вересня, якщо змін не буде, має початися формування виборчих комісій.

(Закінчення на 2-й стор.).

Коли співпадають два бажання

Відбулася зустріч заступника Голови Верховної Ради України Віктора Мусіяки з прем'єр-міністром Люксембургу Жан-Клодом Юнкером, який перебував у Києві з офіційним візитом, а також брав участь у саміті Україна—Європейський союз (Люксембург головує нині в цій організації). Віктор Мусіяка ознайомив гостя із законотворчою роботою українського парламенту, зокрема з перспективами ухвалення бюджету-98. «Бюджет ми розглядатимемо на основі чинного законодавства», — зазначив він.

Віктор Мусіяка висловив сподівання, що найближчим часом має налагодитися співробітництво між Верховною Радою України та палатою депутатів (парламентом) Великого Герцогства Люксембург. І запросив люксембурзьких парламентаріїв відвідати Україну у зручний для них час. «Іноді буває так, що два бажання співпадають, — сказав на це Жан-Клод Юнкер. —Перед моїм від'їздом в Україну голова люксембурзького парламенту Жан Шпаутцер попросив мене передати запрошення українським парламентаріям відвідати Люксембург. Отже, залишається лише визначитися, хто поїде першим».

(Закінчення на 10-й стор.).

Бачить Бабух Буковину

Упродовж багатьох років власний кореспондент нашої газети в Закарпатській і Чернівецькій областях Василь Бабух займається фотополюванням і вважає себе фотографом-анімалістом. Головний об'єкт його зйомок —природа Буковини. Василь підготував книгу, яку проілюстрував власними фотороботами, під назвою «Побачене в дорозі». Він друкувався в провідних фотографічних журналах колишнього СРСР, був учасником багатьох фотовиставок.

У червні цього року Василь Бабух став переможцем Всеукраїнського фотоконкурсу, що проходить під егідою телевізійної програми «Доброго ранку, Україно!» За серію кольорових фотографій «Обличчя червня» здобув головний приз — кольоровий телевізор.

У жовтні в Чернівцях відбудеться його велика персональна фотовиставка під назвою «Фототеатр Василя Бабуха».

На фото ліворуч: Василь Бабух отримує приз.

(Закінчення на 9-й стор.).

Повідомлення

За інформацією головного лікаря Республіканської клінічної лікарні Володимира Свиридова від 8 вересня ц.р., загальний стан здоров'я Голови Верховної Ради України Олександра Мороза та першого заступника Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка задовільний. Триває здійснення планових лікувальних заходів.

Прес-служба Верховної Ради України.

Розвідка доповіла: газ є

Закінчено буріння і розпочато випробування другої розвідувальної свердловини на структурі Безіменна (газове родовище північно-західної частини Чорного моря), повідомив в інтерв'ю кореспондентові «Інтерфакс-Україна» генеральний директор державного виробничого підприємства «Чорноморнафтогаз» Микола Ільницький.

Здійснені роботи підтвердили можливість одержання «нормального видобутку» в разі розробки нового родовища спільно з Одеським газовим родовищем.

Загальні запаси на структурі Безіменна можна підрахувати лише після буріння третьої і четвертої розвідувальних свердловин.

Літак перепочине ... в Ізмаїлі

Відтепер літаки, що здійснюють рейси в балканському напрямку, а також у нижньо- й середньодунайські регіони, мають змогу зробити посадку, щоб дозаправитися та взяти пасажирів, в Ізмаїлі. Тут відкрито новий міжнародний аеропорт. У місті, як відомо, розташовано центральний офіс великої судноплавної компанії —Українського Дунайського пароплавства. Тож відкриття міжнародного аеропорту посприяє подальшому розширенню зв'язків транспортників з діловим світом.

P.S.

- Київському педагогічному університетові імені Михайла Драгоманова надано статус національного.
- У Києві створено організацію «Всеукраїнське об'єднання ветеранів».
- НБУ вивів із режиму санації 5 банків і 2 ліквідував.
- Харківський авіазавод розпочав серійний випуск газових плит нового покоління «Славія».
- У мережі Internet організовано промислову виставку українських підприємств.
- У Донецькій області госпіталізовано дві людини з попереднім діагнозом «шкірна форма сибірки».

В номер

Надто тисне податковий прес

Віце-прем'єр-міністр України з питань економіки Сергій Тигипко провів нараду з керівниками міністерств і відомств з доопрацювання чергового пакета податкових законопроектів, які має схвалити Кабінет міністрів і які мають бути подані до Верховної Ради.

Як повідомляє агентство «Інтерфакс-Україна», учасники наради розглянули зміни до законів «Про систему оподаткування», «Про валютне регулювання», «Про єдиний державний реєстр фізичних осіб», «Про податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин» і низки інших.

Внесення змін до пакета податкових законопроектів спрямоване передусім на зменшення податкового преса на вітчизняного товаровиробника, на розширення податкової бази, формування цивілізованого податкового кодексу країни.

Постачальників добрив — на конкурс

Кабінет міністрів прийняв постанову про проведення відбору оптових постачальників мінеральних добрив на конкурсній основі.

Як повідомляє агентство «Інтерфакс-Україна», цією постановою Кабмін у вересні 1997 — червні 1998 року забезпечить поставки сільгоспвиробникам мінеральних добрив обсягом 1,2 млн. тонн, із них азотних — 856 тис. тонн, фосфорних — 260 тис. тонн і калійних — 84 тис. тонн.

Оплату за цю продукцію проводитимуть за рахунок отриманих грошей від продовольчого і товарного зерна, а також іншої продукції з урожаю 1997—1998 рр.

Для змін у виборчому законодавстві лишилося 20 днів

(Початок на 1-й стор.).

На цих нарадах детально обговорено розклад засідань Верховної Ради нинішнього пленарного тижня. Особливу увагу було приділено проектам законів, що стосуються податкової політики. Уже 9 вересня депутати розглянуть ряд з них, зокрема зміни і доповнення до законів — «Про оподаткування прибутку підприємств», «Про податок на додану вартість», «Про застосування контрольно-касових апаратів і товарно-касових книг при розрахунках із споживачами у сфері торгівлі, громадського харчування і послуг». Упродовж пленарного тижня буде розглянуто також зміни до інших законів цього спрямування.

Порушувалося й питання про висвітлення роботи Верховної Ради на період восьмої сесії, оскільки Державна телерадіомовна компанія ставить під сумнів виконання відповідної постанови парламенту.

Затим учасники нарад обговорили питання про пропозицію Комітету з правової політики та судово-правової реформи початку процедури імпічменту Президента України. Висловлено різні точки зору. Депутати зійшлись на тому, що рішення комітету, з правового погляду, — законне. Однак політизувати його не слід.

На нарадах обговорено інші питання законотворчої діяльності Верховної Ради.

Прес-служба Верховної Ради України.

Заява

ФРАКЦІЇ «КОМУНІСТИ УКРАЇНИ — ЗА СОЦІАЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ І НАРОДОВЛАДДЯ»

Фракція комуністів вважає за необхідне привернути увагу народних депутатів України, трудящих, усіх громадян республіки до неприпустимого в правовій державі факту, коли Президент країни Л. Кучма систематично грубо нехтує Конституцію і закони України, гарантом дотримання яких він, відповідно до ст. 102 Основного Закону, зобов'язаний бути.

Нехтування і зневага Конституції Президентом Л. Кучмою підтверджується багатьма фактами.

Перше. Будучи гарантом Конституції, Президент халатно ставиться до порушень проголошених Конституцією України основних прав громадян — на працю, на вчасне отримання заробітної платні, визначене ст. 43 Конституції; на отримання пенсій та інших соціальних виплат у розмірі не нижче за встановлений законом прожитковий мінімум, тобто відповідно до ст. 46 Конституції; на житло, визначене ст. 47 Конституції; на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, записане в ст. 46 Конституції, та інші права.

За потурання Президента порушуються ст. 48 і ст. 49 Конституції — медицина й освіта в країні стають фактично платними. Різко зменшується мережа медичних і освітніх закладів. Платним стає навчання у вузах і технікумах. Обіцянка Президента забезпечити погашення заборгованості із заробітної плати, з'ясувалося, — порожній звук. Внаслідок безвідповідальності Л. Кучми, коли він був Прем'єр-міністром, ним було підписано декрет про трасти, що започаткувало масове пограбування трудящих.

Друге. Президент виявив цілковиту неспроможність у наведенні порядку в країні, ліквідації організованої злочинності й корупції, що є причиною неймовірних страждань трудящих України і завдає великих збитків авторитету на міжнародній арені.

Третє. Президент узурпував право визначати основні напрями внутрішньої й зовнішньої політики держави, що, відповідно до ст. 85 (п.5) Конституції, належить до виняткової компетенції Верховної Ради України. Це мало особливий прояв під час підписання Президентом без відома Верховної Ради т. зв. «Хартії про особливе партнерство України і НАТО» 9 липня 1997 року в Мадриді.

Цим фактично грубо порушено нейтральний, позаблоковий і без'ядерний статус України, визначений «Декларацією про державний суверенітет України», схваленою народом на референдумі 1 грудня 1991 року.

Четверте. На порушення ст. 85 (п.23) Конституції України, за потурання і згоди Президента, на території України систематично провадяться військові й військово-морські навчання за участю підрозділів Збройних сил НАТО та інших держав, без схвалення рішень з цих питань Верховною Радою. Зловісним і кричущим прикладом нехтування зазначеної норми Конституції України є проведення навчань «Сі Бриз-97» в акваторії Чорного моря поблизу берегів Криму, в Одесі та Миколаївській області, що подається у засобах масової інформації як «перемога» над противниками втягування України до НАТО. Такі дії — кричуще порушення суверенітету України. І їх здійснюють з відома і згоди Президента.

Україна, отже, стараннями Президента й уряду перетворюється на колоніальний додаток Заходу, у слухняний засіб провідників агресивного Північноатлантичного блоку.

П'яте. На порушення Конституції Президент вивів із підпорядкування Прем'єр-міністра і підпорядкував безпосередньо собі силові міністерства, Міністерство закордонних справ, Міністерство інформації. Ці та інші дії Л. Кучми свідчать про його прагнення необмеженої влади.

Адже сьогодні він має такі повноваження, яких не надано президентам США і Франції, разом узятим. Про те саме свідчить і факт надання неконституційному органові — Раді регіонів при Президенті — функцій верхньої палати парламенту, а також пропозиція створити вочевидь антиконституційну т. зв. «Вищу економічну Раду Президента», яку передбачається поставити над урядом і Верховною Радою.

Шосте. Президент систематично створює конфліктні ситуації у стосунках між гілками влади, демонстративно третирує і принижує законодавчий орган країни, багатьох парламентаріїв. Його оточення, вочевидь не без відома самого Президента, виступає в засобах масової інформації з провокаційними заявами про можливість розпуску Верховної Ради на підставі ч. 2 ст. 90 Конституції, хоча зазначена стаття і робота Верховної Ради не дають для цього жодних підстав.

Зловживаючи правом вето на закони, що їх приймає Верховна Рада, Президент фактично паралізував її законодавчу діяльність. Так, із 178 законів, ухвалених останнім часом, ним повернуто на повторний розгляд 37. Серед них — закони України про місцеві державні адміністрації, про межу малозабезпеченості в розмірі 70,9 гривні, про підвищення до 70,9 гривні мінімального розміру пенсій за віком, про індексацію грошових вкладів населення у відділеннях Ощадбанку, зроблених у 1992 році, й багато інших. Дійшло до того, що Закон «Про місцеві держадміністрації» Президент повертав 5 разів (!) на повторний розгляд, хоча Верховна Рада щоразу конституційною більшістю підтверджувала прийнятий закон.

Усе це — свідчення грубого порушення Президентом ст.94 (п.4) Конституції України.

Сьоме. Президент без будь-яких підстав звинуватив у конституційному перевороті народних депутатів України, які, використовуючи своє право, надане ст. 154 Конституції, внесли пропозиції про зміни і доповнення низки її статей.

Водночас сам Президент усіляко просував провокаційну ідею про продовження повноважень Верховної Ради на один рік і проведення виборів до рад усіх рівнів не в 1998 році, як передбачено «Перехідними положеннями», а в 1999-му. Дивна логіка у Президента. Те, що робить він, — завжди правильне. А виконання норм Конституції законодавцями — це конституційний переворот.

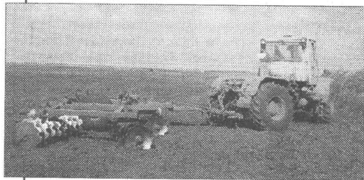
Можна було б навести й інші факти порушень Л. Кучмою Основного Закону країни. Проте й викладене свідчить про те, що Президент Л. Кучма грубо й не раз, нехтуючи і зневажаючи Конституцію, здійснює злочинні дії. Тому він не може далі перебувати на посту глави держави.

Восьме. Безвідповідальність і неспроможність глави держави працювати з урядом призвели до того, що за три роки змінилося три прем'єр-міністри і три склади уряду. Це сприяло і призвело, врешті-решт, до дезорганізації управління країною, її економікою, масового зубожіння народу, до вимирання нації.

У зв'язку з викладеним вище фракція комуністів у Верховній Раді вважає за необхідне розпочати конституційну процедуру усунення Л. Кучми з поста Президента України у порядку імпічменту відповідно до ст. 111 Конституції і ст. 167 Кримінального кодексу і закликає народних депутатів, трудящих, усіх громадян України підтримати цю нашу ініціативу.

Врожай-97

Гектари — ті ж, стратегія — інша

На Херсонщині розпочалася сівба озимої пшениці. Господарства Високопільського, Нижньосірогозького, Нововоронцовського, Чаплинського та інших районів засіяли перші сотні гектарів. Площа під ранні зернові залишиться в 1998 році такою ж, як і нині, але стратегія щодо ниви дещо змінилася.

Недобір 310 тисяч тонн ранніх зернових нинішнього року, крім несприятливих погодних умов, пов'язаний з технологічними прорахунками, недостатнім ресурсним забезпеченням землеробів. Загалом непогані результати можна оцінювати критично: фуражного зерна значно більше, ніж продовольчого. Тепер поставлено вимогу робити ставки саме на озиму пшеницю — культуру щедру на ужинок. Також перейти на короткоротаційні сівозміни, щоб мати не менш як 200 тисяч гектарів зябу, не допустити характерних технологічних недоліків. Практика довела, що навіть на богарних землях трудівники ряду господарств Високопільського, Верхньорогачицького районів брали непоганий хліб завдяки цій стратегії. Втім, про ще одну, чи не найбільшу перепону на шляху до великого хліба у чиновницьких колах від АПК Херсонщини знов не йдеться. Мова про те, що практика вирощування хліба на Херсонщині тісно пов'язана з проведенням численних семінарів, нарад, селекторних «накачок». Таке враження, що фахівці на місцях (а їх у сільському господарстві області працює понад 14 тисяч чоловік) кроку не здатні ступити без підказки. Пальне на семінарські «з'їзди» витрачають з розмахом. Ніби питання про його брак на весняно-осінні польові роботи й не стоїть. Чи не рекордну кількість таких «з'їздів» провів екс-голова облдержадміністрації Юрій Карасик — що не культура, то «з'їзд». Цей курс, судячи з усього, готове і надалі провадити в життя нинішнє керівництво. Звісно, хазяїн — пан собі. Тільки бензину шкода. До того ж селяни вже і так пробросталы боргами за роки такої «допомоги» керівництва.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсонська область.

Фото Михайла ВАСИЛАШКА.

Хистка політична рівновага

Постійний представник Президента України у Верховній Раді України Роман Безсмертний розповсюдив заяву з приводу пропозицій оголошення імпічменту Президентові України. У ній висловлюється переконання, що через вузькі інтереси окремих політичних сил процес нормальної законотворчості у парламенті фактично завершується. Частина законодавців переконливо показала, що її не хвилює доля економічних та політичних перетворень у суспільстві. І для відвернення уваги порушується питання імпічменту Президентові України.

Основу, на якій Комітет з питань правової політики і судово-правової реформи пропонує почати процедуру імпічменту, названо неконституційною.

У заяві наголошується, що, по-перше, питання стосунків Президента України з Верховною Радою України визначаються тільки нормами Конституції України. А по-друге, на думку Романа Безсмертного, юридична колізія, на якій головно грунтуються звинувачення комітету, виникла насамперед через дії самої Верховної Ради України, яка досі не врегулювала процедуру, за якою відбувається розгляд і голосування щодо президентського вето.

Парламент також звинувачується в порушенні Регламенту під час подолання вето Президента та голосування проекту у другому читанні.

Роман Безсмертний наголошує також, що Президент зняв частину зауважень до Закону «Про місцеві державні адміністрації», що, на його думку, є кроком до досягнення компромісу з Верховною Радою. Частина членів комітету заперечила можливість для досягнення порозуміння між Верховною Радою України та Президентом України. Привласнення невеликою групою депутатів права висловлювати остаточну думку цілого колективу парламенту порушує питання існування хиткої політичної рівноваги і стабільності в Україні, — підкреслюється у заяві.

Парламентське лобі-97

ПОГЛЯД ЗБОКУ І ЗСЕРЕДИНИ

Лобі... Донедавна поняття було для нас чимось чужорідним. У словнику іноземних слів дано визначення: «Лобі, лобізм — система контор і агенцій великих монополій при законодавчих органах США, які справляють в інтересах цих монополій вплив (аж до підкупу) на законодавців і державних чиновників на користь того чи іншого рішення під час приймання закону, розміщення урядових замовлень. Лобі називають також агентів цих контор і агенцій (інакше — лобісти)».

Як бачимо, укладачі словника (випуск 1979 року) давіть думки не допускали, що така «пробивна» структура взагалі можлива у тодішніх верхах влади. Тим більше наявність людей, що «справляють вплив». За тих часів і ми гадали, що лобізм і все з ним пов'язане можливе лише «у них».

Та от у статті в німецькій газеті «Оствіртшафтс репорт» за 13 червня 1997 року під назвою «Політика блокади» сказано про таке специфічне явище, як лобізм в українському парламенті. Здавалося б, навіщо німецькій газеті заглядати в чужий «город»? Виявляється, для них явище нашого лобізму — один з показників суті демократії в Україні. І от яких висновків доходить газета.

1. Що видно в чужому «городі»

Автор статті не намагається шукати обтічні, необразливі для нас формулювання. Вони досить відверті. Приміром: «Українським парламентським лобістам, на відміну від західних, часто-густо невідомі компроміси між власними й загальнодержавними інтересами. Якщо ж їхні інтереси збігаються, вони об'єднуються і блокують небажані для них постанови, що не завжди збігається з національними інтересами. Переконливим прикладом цього є прийняття законів про податки. Український дикий лобізмус відбиває насправді модель суспільства, характер партійного й господарського управління».

Далі у статті дається класифікація нашого парламентського лобі, і на підставі короткої, але ємкої характеристики їх діяльності названо, хто є хто. Приміром, про *аграрне* лобі сказано, що воно активно опирається процесові приватизації і «свідомо гальмує аграрні реформи». *Індустріальне* лобі «представлене директорами державних підприємств та індустріальною номенклатурою, котрі належать почасти до депутатської групи «Соціально-ринковий вибір» та до «Міжрегіональної депутатської групи».

Більшу увагу газета приділила низці інших лобістських груп, які багато в чому визначають «погоду» в економіці України. А вона впливає й на економічний «клімат» Європи. Приклад того — газове лобі та його господарі-замовники. Головне, вказує газета, «всі вони мають єдину мету: збереження монопольних структур і високих цін на газ в Україні». Дивують ціни на російський газ: на кордоні з Україною тисяча кубометрів коштує 80 доларів, на кордоні з Німеччиною — 60 доларів США. Українські комерсанти, що працюють з газом, не мають наміру відмовлятися від високих прибутків у цій галузі, зазначає газета.

Та й хто зможе їм у цьому стати на перешкоді?!

От іще одне цікаве спостереження: «Регіональне лобі дуже часто ледве можна відрізнити від галузевого. Серед могутніх його представників можна назвати такі регіони, як Дніпропетровськ, Донецьк, Крим. Його стратегія — під час захисту інтересів «власних» регіонів (господарство, великі проекти, інвестиції) вони об'єднуються з депутатами різних політичних напрямів.

Вельми цікава характеристика ще одного лобі — *ринкового*. Воно, пише газета, представлене почасти фракцією «Соціально-ринковий вибір» та окремими депутатами з фракцій «Реформи», «Єдність» та «Незалежні». Характерна оцінка «ринковиків»: їм «бракує і ідеології, і програми. Натомість їх активність розгортається в разі зачіпання інтересів загальнодержавного значення».

Зачепивши «за дотичною» *банківське* лобі, газета далі трохи відкриває завісу над іще одним вельми примітним фактом: «У процесі «обробки» й після прийняття Конституції фракція «Конституційний центр» виокремилася як президентське лобі. Воно великою мірою перебуває під контролем Народно-демократичної партії, котра, у свою чергу, є президентською партією».

Останнім часом наш глава держави використовує так званий *«ситуаційний лобізм»*, виходячи з конкретної ситуації. «Це означає безпосередню роботу з фракціями, коли необхідно провести потрібну постанову», —відстежує таку форму впливу газета. І далі — наче в око вцілили: «До цього лобі належать такі депутати, які хотіли б одержати (або вже одержали) посади у структурі виконавчої влади».

Отакі «картинки з натури». Звичайно, цікаво було дізнатися, який вигляд наш парламент і завуальована діяльність частини його депутатського корпусу мають збоку.

Іван ДМИТРЕНКО,
парламентський оглядач.

Кому віддамо свої голоси

На ГОРИЗОНТІ політичного життя країни замаячив привід нових парламентських виборів. Партії заходилися посилено об'єднуватися у блоки, а депутати «чистити пір'ячко» перед пресою та електоратом. А як відбуватиметься наступна передвиборна кампанія, скільки коштуватиме місце у парламенті, кому віддадуть перевагу виборці? Про це розмірковує професор Георгій ПОЧЕПЦОВ, президент Української асоціації паблік рілейшнз.

Точкою відліку пропоную вважати список з 16 останніх депутатів, дообраних до парламенту. Їхня виборча кампанія може стати моделлю майбутніх виборів. Серед них Л. Кравчук та Є. Марчук, яких було обрано за активного опору владної вертикалі, П. Лазаренко та його перший заступник у Дніпропетровській обрладі І. Кириленко, яких хотіли бачити у парламенті не тільки виборці. Є й люди з іменем — Слава Стецько, Олександр Ємець і Юлій Йоффе, які своєю знаністю ніби «переросли» виборчий округ. Важлива прикмета нашого часу — поява у парламенті фінансово-промислових «тузів»: Л. Черновецького, І. Бакая, Ю. Тимошенко.

Тобто в цьому списку «шістнадцяти» — люди, досить відомі електоратові участю у великій політиці чи у великому бізнесі. Окремо в цьому списку стоїть ім'я Віктора Медведчука, якого останнім обрано до парламенту нинішнього скликання. Причому з рекордною кількістю голосів виборців — 94,16 відсотка. Чому окремо? Саме він поєднав у собі низку характеристик і якостей, притаманних решті депутатів останнього призову.

За кілька років він перетворився на пізнавану постать завдяки включенню його різними виданнями до списку провідних особистостей України (приміром «Людина року»), 25 політиків, які зробили за роки незалежності України найпомітніший внесок у розвиток державності. В. Медведчук також один із керівників соціал-демократичної партії. Імідж зваженого політика, мислячої людини доповнюється тим, що він є представником великого фінансово-промислового об'єднання банківського капіталу і найвідомішим юристом країни. В. Медведчук та його команда під час короткої передвиборної кампанії напрацювали досвід спілкування з виборцями не на рівні обіцянок, а завдяки діловому підходу до розв'язання конкретних проблем.

Все це робить В. Медведчука не тільки учасником основних політичних та економічних процесів, які відбуваються в країні, а й людиною, що вміє завойовувати довіру електорату. І це — нове явище у виборчій кампанії.

Адже раніше фігурою кандидата був дисидент, за якого ми легко віддавали свої голоси, начебто виражаючи підтримку його боротьбі з режимом. Та, по суті, то була людина програшу. Нині типовою фігурою стає не той, хто програє, а професіонал-переможець. Переможець може бути представником сфери економіки чи політики, права чи спорту, але він повинен продемонструвати електоратові свою здатність вигравати у певній професійній царині. Тільки в цьому разі стане можливим перенесення симпатій виборців з його професійної сфери у сферу законодавчу. До речі, заклик «Обираймо більше юристів, щоб вони писали закони», який лунає на кожних виборах, не стане визначальним. Виборцеві потрібна сильна особистість незалежно від того, де саме вона виявляє свої здібності.

Накреслю деякі особливості наступних виборів. Як завжди, сильну підтримку матимуть ті, хто додатково до своїх зусиль спиратиметься на партійні, фінансові або владні структури. Звідси перший висновок: вибори будуть більш безальтернативні, оскільки на фінішну пряму вийдуть незіставні за своїми можливостями кандидати. Основна боротьба в цьому випадку начебто згортається, починаючись скоріш у минулому, аніж у сьогоденні. Кандидат має бути пізнаваним уже сьогодні, лише в цьому разі виборці зможуть повірити зливі обіцянок, яка рясно проллється на землю України у період виборів. Друга особливість виборів — їх серйозний регіональний акцент. На сьогодні регіони та місцеві лідери за багатьма параметрами перегнали Київ. Вони не хочуть ділити з ним владу у своєму регіоні, і тепер поступово перейматимуть владу і на столичному рівні. Подивіться, як останнім часом регіональна еліта потіснила столичну. Цей процес триває, оскільки, одержавши одночасно місце під київським сонцем, регіональному лідерові легше виживати у себе вдома.

Наступні вибори стануть більш професійними, оскільки до їх проведення залучатимуть команди фахівців. Політолог В. Матвієнко, приміром, оцінює фінансовий бік майбутнього депутатського мандата від 50 до 200 тисяч доларів. Фінансовий зріз, либонь, продиктує для парламенту і «карту місцевості», що відповідатиме реальним силовим відносинам. Парламент у цьому аспекті стане менш випадковим.

Звідси випливає ще одна особливість — парламент буде особистісно пізнаваним ще до виборів, а не в результаті сесійної роботи, як це відбувається сьогодні, коли ми поступово пізнаємо депутатів і починаємо зацікавлено стежити за їх діяльністю. У новообраному парламенті буде більше людей, які відомі всім нам сьогодні. Відповідно, тут велику допомогу надасть партійна підтримка. Передусім, тих партій, що були відомі ще до появи нескінченної кількості партій, рухів, об'єднань. Це, безперечно, комуністи, рухівці та соціалісти.

Парламент стане чіткіше структурованим, оскільки почнуть діяти реальні інтереси конкретних депутатів. Сьогодні там часто спостерігаємо щось на зразок броунівського руху, оскільки політичні симпатії легко зміщуються з одного боку в інший. Люди з однаковими інтересами легше об'єднуються, що й сприятиме чіткішій парламентській структурі.

Регіональна поляризація повинна ще посилитися. Якщо в минулому чіткіше політично визначалися захід і схід України, то на цих виборах так само визначено виступить і решта регіонів. Спроби Руху проникнути на схід здаються малоймовірними на фоні посилення економічної кризи.

Лідерам нечисленних партій доведеться вдаватися до об'єднання. Вони не зможуть зустрітися сам на сам з виборцями, оскільки масова свідомість, по суті, не сприймає такої багатоманітності партій, яка пропонується сьогодні. Американські партії були об'єднавчими, бо суспільство у США було роз'єднаним, гетерогенним. Європейські партії працювали серед однорідного населення, тому вони акцентували ідеологічне протистояння. Українські партії не можуть іти американським шляхом, оскільки наше суспільство все-таки, за нашими уявленнями, однорідне, воно не розшароване й економічно — більшість населення належить до єдиної групи з низькими доходами. Ідеологічно наше суспільство залежить від тягара минулих переваг. Звідси випливає, що не тільки вся боротьба точитиметься «на полі лівих сил», а й те, що, по суті, ми ще певний час перебуватимемо під проводом однієї партії. Ще одним важливим аспектом цих виборів стане певна опозиційність стосовно влади, адже незадоволення зі стану справ явно домінує в нашому суспільстві.

Загалом слід визнати, з огляду на список шістнадцяти депутатів, що головною тенденцією нових виборів стане обрання лідерів у різних галузях професійної діяльності. По суті, це те саме обрання лідерів влади, що існувало за радянських часів, коли найповніше у радах було представлено партійну вертикаль. Тепер, коли суспільство стало більш плюралістичним, воно допускає існування не однієї, а низки владних вертикалей, що й позначається на парламенті, який покликаний відбити реальне владне розшарування нашого суспільства. При цьому партії стають лише однією складовою цього політичного поля, хай і найважливішою, оскільки є передавальним механізмом від електорату до депутата.

Список лідерів у кожній партії, що їх пізнає населення, вкрай обмежений. Мало розрізняє населення і самі партії. За той невеликий час, що залишився до виборів, навряд чи вдасться «розкрутити» суто партійні імена. Тому одним з визначальних параметрів нових виборів стане опора на лідерів зі своїх професійних галузей. Вони вже здобули свої імена й відомі населенню. До парламенту прийде професіонал, а не аматор, який учився в період свого депутатства. В парламенті потрібні не просто «гарні люди», а готові професіонали, здатні розпочати роботу одразу.

Мал. Анатолія АНДРЄЄВА.

Від проблем – до цивілізованого судочинства

***Б**езперечно те, що законодавці, працюючи над прийняттям державного бюджету і нових податкових законів, серйозно відстали в розвитку третьої гілки державної влади в Україні —судової. Не вдаючись до глибокого аналізу ефективності пошуків відповідей різних відомств на одну з найгостріших проблем, які вийшли далеко за межі національних кордонів України — боротьбі з корупцією, організованою злочинністю, можна сказати, що всі вони мали відтінок заходів партійних часів. Одне слово, силові відомства знову мали щось поглибити й посилити. На противагу цьому указ Президента України Л. Кучми про створення Національного бюро розслідування є спробою радикально розрубати вузол проблем, пов'язаний з криміногенною ситуацією в Україні. Проте чи слід покладати великі надії на створення, нехай і потужного, слідчого органу — НБР — за наявного кримінально-процесуального законодавства? Надії є, проте чи такі вони великі? Чи досягне українське НБР рівня американського ФБР?*

Узявши за орієнтири положення Конституції України про систему судової влади, основні принципи розслідування, зміну функцій правоохоронних органів, конституційні гарантії захисту прав громадян, суб'єкти законодавчої ініціативи забули, що все позитивне, що ми можемо отримувати, в т. ч. у боротьбі зі злочинністю, — не на словах, а на ділі здійснювати реформи — і в системі управління адміністрацією, і змінивши законодавство процесуально.

Утім, Україна не має до кінця сформованої нової каральної політики в боротьбі із злочинністю.

У каральній політиці таких країн, як США, ряду країн Європи існує баланс покарань: з одного боку, розвинений інститут умовного покарання, з другого — суворе покарання за особливо тяжкі злочини: смертна кара або довічне ув'язнення. Там держава не протиставляє себе особі, яка оступилась, а створює умови, щоб співпрацювати з людиною і спонукати її до виправлення. У нас — навпаки. Якщо громадянин порушив закон, то держава приводить у дію всю каральну машину, щоб якнайсуворіше засудити його. Такому підходові до особи з боку держави є пояснення: і досі у нас діють закони і принципи, закладені в кримінальне право і процес після відомого жовтневого перевороту 1917 року в Росії. Панівна каральна політика в колишньому Радянському Союзі відображала ідеологію і потреби правлячої партії — залякати і тримати в постійному страхові, обов'язково ув'язнити. Потрібні були безплатні робочі руки — їх система давала. Протягом кількох десятиліть ця каральна політика більш чи менш ефективно функціонувала в умовах тоталітарної системи і разом з нею зазнала краху. Проте марно протягом років будівництва демократичного суспільства ми намагаємося поліпшити криміногенну ситуацію залишками каральної політики розваленої тоталітарної системи, що й досі функціонує у кримінальному законодавстві.

Сьогодні — надлишок робочої сили, а «накопичення» ув'язнених діє, як і 60 років тому. Тюрми в Україні переповнені. У слідчих ізоляторах перебуває людей у кілька разів більше, ніж можливо в них розмістити.

Ускладнилася ситуація і після того, як Україна «втратила можливість» відправляти засуджених нині до Сибіру, у «місця, не дуже віддалені», всі потенційні «сибіряки» тісняться у вітчизняних камерах. Назріває загальна потреба будівництва нових тюрем. За чиї кошти? Звичайно, за наші з вами — платників податків.

Нині в Україні 39 відсотків людей, притягнутих до кримінальної відповідальності, автоматично стають в'язнями. Це найвищий показник ув'язнення в Європі.

Так, цими «досягненнями» ми поступаємося лише Росії. На сто тисяч населення питома вага засуджених до тих, хто перебуває під слідством, у нас становить 455 чоловік. Торік було три амністії. Здавалося б, тюрми мали бути розвантажені, але... Кількість амністованих осіб компенсовано протягом одного місяця. Нова амністія вже є. Чи буде повторення ситуації, як після минулих амністій? Чи можемо ми тепер утримувати таку кількість людей у тюрмах і чи потрібно це демократичному, відкритому суспільству, яке ми будуємо? Держава повинна створити такі умови, за яких скоювати злочин було б економічно невигідно. Є єдина альтернатива, випробувана багатьма демократичними країнами світу, — це звільнення під заставу тих, хто скоїв злочин і не становить серйозної небезпеки для суспільства. На цих умовах повинен формуватися інститут умовного покарання. Звичайно, він не вирішить усіх проблем, але зніме багато з них.

Що у нас «цариця доказів»?

І до прийняття Конституції України, і тепер чинне кримінально-процесуальне законодавство гарантує обвинуваченому (ст.142), а затим підсудному (ст.263) право давати покази по суті пред'явленого звинувачення чи відмовитися. Презумпція невинності у кримінальному судочинстві донедавна, нерідко і тепер після закріплення цього поняття як важливого конституційного права громадян у ст.62 Конституції України, є не гарантом прав людини, а гаслом. Формально відкинувши зізнання обвинуваченого чи підсудного як «царицю доказів у справі», органи попереднього слідства та обвинувачення все-таки тяжіють до утримання таких осіб на попередньому слідстві у слідчих ізоляторах, щоб отримати зізнання в інкримінованому злочині.

Неофіційно запроваджений за часів сталінських репресій принцип невідворотності покарання: «Краще нехай постраждає невинний, ніж винний уникне відповідальності» за інерцією діє в наш час. Звідси корені недозволених методів слідства, судових помилок і зневажання прав людини.

Не заперечуючи існування міри запобіжного заходу —утримання під вартою взагалі, і передусім під час розслідування тяжких злочинів, хочеться показати величезні перспективи і для держави, і для громадянина використання інших мір запобіжного заходу, котрі починають формувати інститут умовного покарання. З одного боку, вони забезпечуватимуть конституційну гарантію презумпції невинності щодо громадянина, а з другого — не заберуть від органів дізнання і слідства їх обов'язку діяти професійно, збирати об'єктивні докази у справі.

Одне слово, ми мусимо змінити підходи і принципи, в тому числі в боротьбі із злочинністю, і єдиним правилом у цій роботі мають бути вимоги ст.3 Конституції України: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав людини є головним обов'язком держави».

Воля під заставу

Насамперед мова йде про заставу: ст.154-1 Кримінально-процесуального кодексу України, прийнята як доповнення до чинного 20.12.1996 року. Маючи певний стосунок до ініціювання і прийняття застави як норми права в українському законодавстві, хочемо сказати, що взірцем цього є Основи кримінального процесу США.

І держава в особі правоохоронних органів, і громадяни, що порушили закон, їхні сім'ї, родичі отримали законодавчо закріплене процесуальне право, залежно від визначених законом обставин, до того, як суд визнає винною чи ні певну особу у скоєнні злочину, не сидіти у слідчому ізоляторі, а чекати суду на волі.

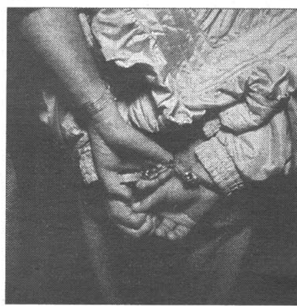
Громадяни, які не мають грошей, можуть використати під заставу майно. Якщо хтось сам не може внести заставу, це вправі зробити родичі або знайомі. Але відповідальність за з'явлення підсудного на засідання суду несуть вони. Застава конфіскується на користь держави, якщо підсудний не з'явиться на виклик слідчого або суду. Ризик втратити чималу суму грошей чи майно дисциплінує людину. Застава може також бути конфіскована в доход держави, коли органи слідства подадуть докази суду, що особа, яка перебуває під заставою, чинить тиск на слідство, постраждалого, свідків. Це одразу призведе до зміни міри запобіжного заходу на утримання під вартою. Відмінність буде тільки в тому, що перебуватиме така особа в місцях позбавлення волі не за державні кошти, а за власні. Можливість позбавити волі порушника закону в держави є завжди.

Досі не визначено збитки, що їх держава несе після повернення людини з тюрми. У суспільство найчастіше повертаються психологічно неврівноважені, озлоблені люди. Колишній в'язень, як правило, стає безробітним. Є підрахунки, що лише один відсоток зростання безробіття автоматично призводить до шестивідсоткового зростання злочинності. Значна частина засуджених страждає на ту чи іншу психічну патологію: 50 відсотків з них набули її під час відбування покарання. Серед в'язнів близько 6 тисяч хворих на туберкульоз, у тому числі — на відкриту його форму. Вже не кажучи про те, що місця позбавлення волі в декілька разів більше утримують в'язнів, ніж це можливо в них. За державні кошти ми «професіоналізуємо» вперше засуджених і створюємо величезний «чорний ринок» кадрів для організованої злочинності. Не дивно, що за зменшення загальної кількості злочинів постійно зростає кількість умисних вбивств, які стають дедалі жорстокішими, в тому числі кількість убивств на замовлення. Таких злочинів у 1996 році зареєстровано 4896, або на 2,4 відсотка більше, ніж 1995-го.

Так, залежно від скоєного злочину розмір застави змінюється. Якщо людина порушила закон уперше, то розмір застави не перевищить 50 неоподатковуваних мінімумів доходів, якщо особа потрапляє до суду вдруге або звинувачується у тяжкому злочині — 500. Якщо за злочин передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк понад десять років, то застава становитиме 1000 неоподатковуваних мінімальних доходів.

За нинішньої економічної скрути, дефіциту бюджету вважаємо: держава, здійснюючи реформи, якщо вона серйозно ставиться до боротьби з корупцією, злочинністю, повинна вважати ненормальним явище, коли працівник міліції, прокурор, працівник Служби безпеки, суду кілька місяців не отримує заробітної плати. Годі вже й казати про її рівень. Як використовуватимуться кошти від застави: чи буде держава отримувати проценти від депозиту, чи прийме Положення, затверджене Кабінетом міністрів України, Національним банком України, Верховною Радою, згідно з яким усі кошти, що надходитимуть від грошової застави, акумулюватимуться на одному рахунку в територіальних відділеннях Національного банку України.

Протягом певного часу, визначеного законом для розслідування, розгляду справи, кошти спрямовуватимуться на покриття бюджетних витрат для правоохоронних органів і вчасно повернуться заставодавцю, бо гарантом у цих відносинах виступає держава в особі Національного банку. Отже, за допомогою застави ліквідується насамперед дефіцит бюджету для правоохоронних органів (починаючи з 1997 року). Тож затрачені ними зусилля і здобуті результати в боротьбі із злочинністю будуть вчасно й щедро винагороджені. Тоді з боку держави правоохоронцям можна буде поставити найсерйозніші вимоги в боротьбі із злочинністю і водночас зробити наповненішим бюджет, зокрема для потреб соціальної сфери.

Узявши за орієнтири законодавство США про заставу, у процесі прийняття, однак, не вдалося зберегти тієї повноти, що робить таку норму права досконалою й ефективною.

Характерною рисою законодавства США є його однозначність. Так і щодо застави. Основи кримінального процесу США не передбачають можливості застосування грошової застави у злочинах, за які може бути призначена смертна кара, зокрема за вбивство за обтяжуючих обставин, убивство офіцера поліції.

Наш закон вказує, якщо за злочин передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк понад 10 років, то застава становитиме 1000 неоподатковуваних мінімальних доходів громадян.

Чи можна за такої норми закону в нас звільнити під заставу, скажімо, обвинуваченого за ст.58 КК України — «посягання на життя державного діяча», за ст.59 КК України — «посягання на життя представника іноземної держави», за ст.60 — КК України «диверсія», за ст.93 КК України — «умисне вбивство за обтяжуючих обставин», за ст.260 КК України — «мародерство», за які передбачено позбавлення волі понад 10 років і смертну кару?

Дати тут однозначну відповідь, категорично — ні—важко.

Пропонуємо доповнити ст.154-1 КПК України про заборону застосування застави за обвинувачення у скоєнні злочинів, передбачених ст. ст.58, 59, 60,93, 260, 94 «умисне вбивство», 101 КК України «умисне тяжке тілесне ушкодження».

Без сумніву, велику роль у становленні цієї норми має відіграти майбутня постанова пленуму Верховного суду України «Про практику застосування грошової (майнової) застави», бо вже сьогодні практикам на місцях доводиться вирішувати питання правильності застосування даної норми, коли, наприклад, предметом застави стає квартира, автомашина, інше майно, питання його оцінки, оформлення процесуальних документів.

Для швидкої появи результатів ефективності застосування застави Міністерство юстиції має розробити статистичну картку на засудженого і частково змінити судову статистику.

Наступним кроком становлення інституту умовного покарання мала би стати зміна такої міри запобіжного заходу, як підписка про невиїзд (ст.149 п.1 КПК України та ст.151 КПК України) — на звільнення на власне зізнання. Коли на початку ми говорили, що держава повинна співпрацювати з громадянином, що скоїв злочин, спонукати його до виправлення, то ця зміна саме цьому слугуватиме.

Якщо звернутися до неофіційної статистики, бо офіційної немає, то близько 90 відсотків обвинувачених у скоєнні злочинів визнають свою вину, і на попередньому слідстві, і в судовому засіданні. Проте наявний Кримінально-процесуальний кодекс України, залежно від такої позиції, не забезпечує особі, що скоїла злочин, законної можливості сподіватися на звільнення після затримання і перетворити розкаяння за скоєний злочин у процес виправлення без позбав-

лення волі. Йдеться про осіб, що вперше скоїли злочин, які своє процесуальне право підозрюваного та обвинуваченого (ст.142 КПК України) реалізують шляхом дачі показів про обставини скоєння злочину, допомагають його розкриттю. З'явлення з повинною (ст.94 п.3, ст.96 КПК України) є тільки підставою для порушення кримінальної справи, але аж ніяк не реалізацією позиції обвинуваченої особи, що дає підстави сподіватися на звільнення від утримання під вартою. Така процесуальна норма могла б урахувати повніше інтереси й особи, й держави, коли обвинувачений не має коштів для внесення застави. Таке зізнання має бути об'єктивно перевірене органами дізнання, яким слід передати провадження в таких справах, внісши зміни до ст.104 КПК України. Це дасть змогу зберегти левову частку часу слідчих, розвантажити від так званих «легких» справ, кваліфіковано й ретельно розслідувати справи про тяжкі злочини.

За зміни позиції обвинуваченого щодо визнання ним вини розслідування справи повертається до слідчого. Тим самим буде покладено початок реформ і попереднього слідства в Україні.

Логічно ввести до інституту умовного покарання одночасно із заставою зміни до ст.45,46—1 КК України, коли суд, призначаючи умовне покарання у вигляді позбавлення волі, накладає одночасно штраф від 10 до 200 неоподатковуваних мінімумів. За корисливі злочини —від 40 до 400 неоподатковуваних мінімумів. За умовного засудження, крім штрафу, мають бути призначені покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, позбавлення військового або спеціального звання, батьківських прав.

Держава тільки тепер починає формувати умови, за яких скоювати злочин є також й економічно невигідно. А тепер на мить повернімося до Америки... Для боротьби з тяжкими злочинами, включаючи організовану і рецидивну злочинність, американська судова система передбачає не тільки тривалі строки ув'язнення, а й (з 1994 року) довічне ув'язнення згідно з федеральним законом США.

Рецидив

У США довічне ув'язнення призначається за скоєння третьої насильницької фелонії (тяжкого злочину). Після скоєння першого тяжкого злочину підсудний відповідає на 10 запитань, що дають можливість експертам-психіатрам зробити висновок про його осудність, і письмово попереджується, що коли він скоїть ще два наступні тяжкі злочини, то його чекає довічне ув'язнення. Кара за скоєний конкретний злочин настає сама собою.

Тепер подивімося, що маємо для боротьби з такою самою злочинністю в Україні. За систематичне скоєння різних видів злочинів, а серед них тяжких, ст.26 КК України передбачає визнання такої особи особливо небезпечним рецидивістом. Які це створює наслідки, крім можливості призначення нового покарання в колонії особливого режиму в межах строків покарань, — жодних. Чим колонія особливого режиму повинна стримувати рецидивіста від скоєння нового злочину і перспективи туди потрапити, знає хіба що вузьке коло спеціалістів. Прочитавши ст.3 Конституції України, в якій ідеться, що «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю», а після того дізнаєшся, що за крадіжку державного (колективного) майна на суму більш як 3750 гривень за ст.86-1 КК України мінімальна міра покарання — 10 років, а за вбивство за обтяжливих обставин (ст.93 КК України) — 8 років, за умисне вбивство — 7 років, то навряд чи так подумаєш. Звісно, не дивно, що судимість за тяжкі злочини зросла порівняно з 1995 роком на 13,9 відсотка. На цьому тлі взяті Україною зобов'язання перед Радою Європи в 1995 році про ратифікацію упродовж трьох років Протоколу № 6 Європейської конвенції з прав людини, яка передбачає скасування смертної кари у мирний час, а також введення мораторію на виконання смертного вироку, розкололи суспільство на ЗА і ПРОТИ!

Уведення мораторію на виконання смертних вироків за законодавчого існування смертної кари й відсутності рішення, яка саме кара все-таки чекає смертників, до яких застосовано мораторій, — проблем не знімає, а додає. У США особа, засуджена до смертної кари, не пише касацій. Справа автоматично передається до Верховного суду. Держава сама дбає про те, щоб людина востаннє мала можливість реалізувати свої права. З повагою ставляться там і до рідних страченого: його тіло повертають родині. Тому немає, як у нас, безлічі міфів про використання на різних роботах таких людей після винесення вироку. Наша держава сама провокує недовір'я до своїх інститутів правосуддя, тримаючи у таємниці процес смертної кари.

Не вдаємося до аналізу фінансового боку проблеми впровадження довічного ув'язнення в Україні, зробленого МВС України, бо ним проведено розрахунки на основі кількості в'язнів у місцях позбавлення волі, без урахування можливостей умовного покарання, яке має стати визначальним у каральній політиці щодо вперше засуджених і за скоєння нетяжких злочинів, і приведе до серйозного вивільнення виправних установ, а не до постійного їх наповнення.

Пропонуємо замінити ст.26 КК України «особливо небезпечний рецидивіст» на «довічне ув'язнення», проект якої має бути таким: «Умисне вчинення тяжкого злочину, вказаного у ст.7-1 КК України втретє, або вчинення тяжкого злочину, за який законом передбачено смертну кару». Механізм його дії пропонуємо такий самий, як і в США, — письмове попередження про можливість призначення довічного ув'язнення за скоєний наступний злочин з дотриманням процедури відповідей на 10 запитань експертної оцінки в залі суду. За два роки дії довічного ув'язнення і декриміналізації легких видів злочинів у США, злочинність у таких містах, як Нью-Йорк, скоротилася десь на 30—40 відсотків.

Вважаємо, що в ст. ст.58, 59, 60, 93, 260 КК України, в яких передбачено смертну кару, довічне ув'язнення має залишитись альтернативною мірою покарання. Більше того, санкції даних статей пропонуємо кардинально змінити, вилучити покарання у вигляді позбавлення волі, а залишити смертну кару й довічне ув'язнення. Тоді людські цінності у кримінальному судочинстві і нашої держави матимуть адекватний захист проголошеному в Конституції.

Будучи переконаними противниками смертної кари, вважаємо, що пропоновані зміни дадуть законодавче розв'язання проблем смертної кари, і це покладе початок її заміни і не розділятиме, а консолідуватиме суспільство в повазі до закону.

І держава, і суспільство за такого введення довічного ув'язнення отримають серйозний стримувальний засіб від рецидивної злочинності. Переконані, що Рада Європи також з розумінням поставиться до цієї проблеми і, враховуючи вжиті заходи, відстрочить Україні виконання зобов'язань щодо смертної кари до 2000 року. За той час прийняті зміни принесуть добрі результати, що дасть можливість скасувати смертну кару і ввійти в нове тисячоліття справді цивілізовано.

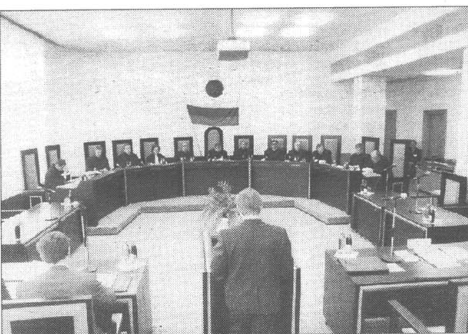
Здається, що можна було б говорити про ці поняття значно менше, та коли ознайомишся з проектом Кримінально-процесуального та Кримінального кодексів України, підготовлених робочою групою Кабінету міністрів України, так не думаєш.

І чинні Кримінальний та Кримінально-процесуальний кодекси, і їх проекти не містять цілісної системи корінних підходів і принципів, які робили б їх інструментом у боротьбі зі злочинністю сьогодні і на перспективу.

Питання, на наш погляд, стоїть так: як зберегти у проектах кодексів усе позитивне і змоделювати з новими формами і методами боротьби із злочинністю, які успішно діють у цивілізованих державах Європи і США. Приймаючи нові закони, ми повинні робити їх однозначними для тих, хто їх виконує, і для всього населення без винятків. Світло світлофора має бути однакове для всіх: від громадянина — до найвищої посадової особи в державі чи для іноземця. За всіх часів і у всіх народів найсуворіші закони, які не мають винятків і однаково стосуються усіх, називаються справедливими.

Тільки закон повинен роз'єднувати нас у конфліктній ситуації, а не особа чи партія, і об'єднати в бажанні жити цивілізовано.

Наявність трьох мір запобіжного заходу у праві США —звільнення на власне зізнання (R. O. R.), застава, утримання під вартою — аж ніяк не робить законодавство чи державу, таку як США, менш демократичною, ніж пропоновані у проекті КПК України, — 10 видів. Особиста порука особи, яка заслуговує на довір'я, як вид міри запобіжного заходу, майже ніколи не застосовувався і в минулому, і тепер, як чинна норма процесу через недовір'я до неї з боку практиків як до норми, здатної забезпечити вирішення ситуації в процесі слідства. Пропонуючи грошові стягнення від 5 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, автори проекту зменшили його розмір у 4 рази від наявного нині. Невже особи, що заслуговують на довір'я як особисті поручителі, зросли так в авторитеті, чи суспільна небезпека злочинців зменшилась? Чи зміниться така норма позиції держави в боротьбі зі злочинністю? Навряд чи. Коли ми передбачаємо настання грошових стягнень у паралельно існуючій нормі, то зрівняймо їх з існуючою вже в заставі за розмірами. Через таку відчутну різницю в можливих грошових стягненнях ми можемо зробити її з досі не чинної норми — найбільш уживаною і власне шляхом для зловживань одночасно.

Але навіть і за зрівняння в розмірах грошових стягнень можна не досягти результату. Накласти штраф і реально стягнути його — це аж ніяк не одне й те саме. Людина часом просто нездатна заплатити великий штраф. Отут заставу, яка передбачає гарантії внесення наперед грошей чи майна, можна вважати досконалою. Так і стосовно інших заходів: передача під нагляд міліції, командування військової частини а також неповнолітнього — під нагляд, домашній арешт. Принаймні на ближче десятиліття, доти, доки не стабілізуємо ситуацію в боротьбі із злочинністю, нам потрібні заходи, які концентрували б наші зусилля, а не розпорошували. Науковці, пропонуючи такі норми, крім вищезазначених проблем, повинні зважувати на єдину для всіх умову — фінансову забезпеченість проектів, у т. ч. здатність міліції, армії на практиці це виконати, не допускаючи зниження рівня вже виконуваних завдань.

Обвинувачення і захист

Особливо хочеться сказати і про сам процес провадження за кримінальними справами. Чинний кодекс і згаданий проект зберігають і державне обвинувачення, що підтримує прокурор, і приватне, яке підтримує постраждалий. У справах протокольної форми це робить суддя, який за зібраними органами міліції матеріалами порушує проти конкретної особи кримінальну справу, а після цього запитує вже як суддя цю особу, як підсудну: чи довіряє йому розглядати справу, яку він проти неї порушив. Чи можемо ми говорити про неупередженість суду в таких умовах і відсутність обвинувального ухилу в системі правосуддя? Невже гідність людини, якій спричинено навіть легкі тілесні ушкодження, за ст.106 КК України не є об'єкт захисту з боку держави? І хіба сьогодні людина в такій ситуації здатна сама підтримувати обвинувачення в суді? Величезна кількість таких конфліктів у суспільстві, де п'яниця б'є свою дружину на очах неповнолітніх дітей, де в міліції за ускладненої політиками ситуацій, як правило, туди не доходять руки, залишається серйозною проблемою для держави, тому, що це підгрунтя для тяжких видів злочинів, хуліганства, вбивств і т. п. Держава вже сьогодні повинна забрати з приватного обвинувачення до державного ту категорію справ, де особі спричинено умисні тілесні ушкодження, і повністю — справи протокольної форми, якщо їх не перевести до розряду адміністративних. Тоді такі справи в суді не повинні закриватися за примиренням постраждалого з обвинуваченим, і винна особа має зазнати покарання.

У США основи кримінального процесу не знають приватного обвинувачення. Коли права однієї людини порушено, тим самим порушено інтереси інших громадян. Постраждалий ніколи не підтримує обвинувачення в суді, адже це тільки право прокурора.

Знову згадаймо ст.3 Конституції України та те, що більшість населення України взагалі обмежене можливістю користуватися послугами адвокатів через відсутність коштів на їх оплату. Вважаємо, що держава і тут може зробити крок уперед у розвитку Конституції щодо розширення захисту прав людини. Приймаючи нові податкові закони, слід передбачити пільги в оподаткуванні зарплати адвокатів на певний відсоток, коли вони подають документ про надання правової допомоги бідній людині, яка отримує дотації, пільги і облікована в податковій адміністрації. Розробити такий механізм на практиці за допомогою податкової адміністрації і самих адвокатів неважко.

Закон надав адвокатам широке право апелювати в захисті прав особи в усі інстанції. І це нормально. Варте уваги інше: у Верховному суді США та штатів інтереси громадянина може представляти тільки той адвокат, який має ліцензію на право виступати в судах такої інстанції. Воно свідчить про його кваліфікацію і досвід.

Такі ранги для адвокатів слід зробити і в нас, змінивши закон про адвокатуру. Це дало б адвокату стимул підвищувати свою кваліфікацію.

Стаття 10 згаданого проекту передбачає змагальність сторін обвинувачення і захисту в поданні доказів за справою. Оскільки держава виступає гарантом дотримання прав людини, то цю статтю слід було б доповнити: прокурор також зобов'язаний подати суду здобуті у процесі слідства докази, що пом'якшують провину або виправдовують підсудного.

За їх приховування передбачити відповідальність.

Пропонуючи змагальність у поданні доказів сторін обвинувачення і захисту, автори проекту майже без змін залишили процес ознайомлення обвинуваченого і його захисника з матеріалами справи, тобто доказами обвинувачення.

Ця процедура аж ніяк не полегшує процесу обвинувачення, бо вона не забирає потреби пред'явити ці докази в суді, не робить ні тяжчим, ні легшим обвинувачення і не впливає на захист, бо не забирає можливості захищатися проти висунутого обвинувачення в суді, в т. ч. з допомогою адвоката. І водночас за збереження такої процедури слід шукати відповідь, чому так важко в судах розглядати кримінальні справи про організовані групи злочинців, інші тяжкі злочини, коли підсудні ще до суду ознайомилися з матеріалами справи і отримали на руки копії обвинувального висновку з указаними адресами свідків, постраждалих, мають змогу руйнувати докази обвинувачення. Свідки здебільшого не хочуть йти до суду і давати показання за такими справами. Звідси — відкладання справ, зволікання з їх розглядом, тиск на свідків і проблема з їх захистом у кримінальному процесі. Це реальніше зробити, коли суть доказу і його вага відомі тільки одній стороні. Коли показання свідка оприлюднюються тільки один раз у суді стороною обвинувачення, то це можна забезпечити. Після того чинити тиск на таку особу немає сенсу.

Коли ми говоримо про рівність особи й держави у процесі, то чи не ущемлюються тут інтереси держави, відтак і решти її громадян, постраждалих і свідків? Вважаємо, що слід виключити ст.217—219, 221, 222 КПК України, що і тепер передбачають ознайомлення обвинуваченого з матеріалами слідства, змінити структуру обвинувального висновку, що не містив би списку осіб, яких викликають до суду, де вказано їхні адреси, а також зробити його значно стислішим і не переписувати без потреби вкотре пока-

Від проблем – до цивілізованого судочинства

зання постраждалих свідків, висновок експертів, коли вони й так є у справі.

«Основи кримінального процесу США» за редакцією Д. Шифмана, 1986 р.

Зразок обвинувального висновку

Я, що нижче підписався, констатую під присягою

1) Моє прізвище ____________ помічник окружного прокурора

2) Я звинувачую____________, який проживає

у порушенні карних законів штату Пенсильванія

3) День і дата, коли звинувачуваний вчинив злочин ____________

4) Злочин був скоєний в окрузі Філадельфія

5) Вчинки, скоєні обвинуваченим, були такі: обвинувачений застрелив____________, перебуваючи у приміщенні по вулиці____________, з револьвера 38 калібру.

Смерть____________ була засвідчена лікарем медичного коледжу о ________годині, ________числа, 1996 року. Порушивши такі пункти карного права штату Пенсильванія,____________

(перерахувати пункти за заголовками і розділами)

6) Я прошу видати ордер на арешт чи виклик, щоб вимагати у обвинуваченого відповісти на запитання, у яких я його звинуватив.

7) Я присягаю у цій скарзі на основі звання, свідчень і віри, засвідчую підписом її у присутності суду муніципального суду Філадельфії.

(підпис постраждалого)

За вищезгаданим заявник-постраждалий поклявся (присягнув), що факти у скарзі були правдиві і правильні, бо добре відомі й підписані в моїй присутності. Я вважаю, що цей постраждалий відповідальна особа, що існує достовірна причина для передання цієї справи на рішення судового процесу.

Печатка Підпис

Відмова від права

________числа____________ року я мав зустріч з суддею ____________, який прочитав цю скаргу мені, пояснив її зміст, і тому я відхилив попереднє слухання і згоден бути відправленим до суду.

Підсудний обвинуваченого Адвокат. Захист Підпис Підпис

За такої структури обвинувального висновку за обсягом ми звільнимо слідчого від зайвої паперової роботи, дамо можливість економити час і значно швидше розслідувати кримінальні справи, нічого не втрачаючи в захисті прав людини.

Передбачивши мирову угоду в справах приватного обвинувачення, автори не вирішили питання судового компромісу, яке найбільше стосується справ, що сьогодні закриваються за недоведеністю вини (ст.213 КПК України), бо коли сторона обвинуваченого і захисту не знатиме про докази державного обвинувачення, картина з недоведеністю вини і визнанням вини серйозно зміниться.

За такої побудови процесу суд не стоїть ні на чиїй стороні, не ставить прямо ніяких цілей, ні боротьби із злочинністю, ні виховання людини певного типу... Суд лише організовує простір, бо суб'єкти мають рівні можливості відстоювати свої позиції, а не шукати винних за свої прорахунки. Вирок суду підбиває підсумки спору, який відбувається перед судом і грунтується тільки на законно здобутих доказах.

Законодавець у нас поклав усю відповідальність за вибір міри покарання на суддю: звідси й недовіра до судочинства, претензії до багатьох суддів. Законодавці в 1978 р., прийнявши ст.44 КК України, яка передбачає призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, дозволили суду, враховуючи винняткові обставини справи і особу винного, зменшувати і межу покарання за конкретний злочин, і змінювати його вид.

Що це, поділ влади між законодавчою і судовою? Коли таке становище можна виправдати сьогодні, за відсутності розвинутого інституту умовного покарання,

то це не означає, що його можна допустити в нових кодексах. У США є комісія з питань постановлення вироків, яка видає спеціальний посібник. Комісія скрупульозно, з математичною точністю робить аналіз злочинів і чітко визначає суспільну небезпечність кожного. Враховуються найменші деталі: попередні судимості, вік, стаж злочинної діяльності. За цими показаннями будується шкала вироків, яка має 43 пункти. Цією шкалою судді і користуються. Якщо три рази суддя не враховує порад комісії, то може розпрощатися зі своєю посадою. Там працює система, і вирішення долі однієї особи іншою не допускається. Так, американський суддя, на відміну від нашого, не веде прийомів громадян. Доступ до нього обмежений, і лише в залі суду він має право спілкуватись із підсудним, сторонами у справі.

Передумовою видання таких посібників у нас могло б бути створення при Верховному суді України юридично-аналітичного центру, оснащеного комп'ютерною мережею, зв'язаною з судами на місцях.

Сьогодні, коли про розбудову правової держави стільки розмов, людям невтямки, що правова держава є поки що метою тих демократичних змагань, які так повільно просуваються вперед. До Комітету з питань правової політики та судово-правової реформи Верховної Ради України подано пропозиції на зміну чинного кримінального права і процесу, про який частково згадувалося, щоб уже сьогодні, скоротивши довгий марафон прийняття нових проектів кодексів, зробити кримінальне судочинство цивілізованим.

Після прийняття законів про місце НБР у правовій системі і хоча би таких змін у законодавстві України можна сподіватися, що українське НБР досягне в майбутньому рівня американського ФБР.

Сергій СОБОЛЄВ,
народний депутат України.
Богдан ПОШВА,
суддя Тернопільського міського суду.

P. S. Автори висловлюють подяку за сприяння у стажуванні в судах США президенту NATIONAL FORUM Foundation Джіму Дентону і вітають його з обранням виконавчим директором Будинку дружби у Вашингтоні, федеральному судді США Богдану Футею, судді Вищого апеляційного суду США Р. Рейдеру, голові товариства «Україна — Америка» Наді Макконел, сім'ї Гавдяків з Вашингтона, професорам права університету Делавер Крістофу Вольфе, М. Трофименко, О. Білону та багатьом іншим доброчинцям української діаспори у Вашингтоні і Ньюарку (штат Делавер), а також керівництву IREX в Україні, зокрема пані Лідії Матіяшек.

Державне майно за безцінь не продаватимуть

Повертаючись до надрукованого

У газеті «Голос України» від 08.08.1997 р. № 147/1647 надруковано матеріал «Комусь хочеться Піррової перемоги».

Під час ознайомлення з ним непоінформованого читача складається враження, що, з одного боку, є хороший колектив готелю, а з другого — погані чиновники від приватизації з регіонального відділення ФДМ України по Києву. Але причина конфлікту не така вже й проста. Головним питанням є оцінка майна, що підлягає приватизації. Комісія з приватизації оцінила вартість готелю, що в самому центрі міста, біля Бессарабського ринку, загальною площею близько 16 тис. кв. метрів, застосувавши дооцінку нематеріальних активів, у 5,09 млн. гривень. Над дооцінкою вартості працювали експерти солідної фірми «Увікон», яка має право на такі роботи. Цей акт оцінки було затверджено начальником регіонального відділення, і на його основі комісія розробила план приватизації. Колектив готелю з самого початку не погодився з оцінкою і подав альтернативний акт оцінки. В ньому пропонувалося оцінити готель за залишковою балансовою вартістю — 1,34 млн. грн. Коли регіональне відділення з цим не погодилося, бо згідно з законодавством колектив готелю не має права надавати свій акт оцінки, це робить лише комісія з приватизації (вона й має право залучати спеціалістів з цього питання), організація орендарів подала позовну заяву 24 січня 1997 року до Арбітражного суду м. Києва про визнання недійсним акта оцінки вартості майна орендного підприємства «Готель «Україна». Рішенням від 19.02.1997 року у справі № 19/37 суддя В. Саранюк у позові організації орендарів відмовив. В порядку нагляду 26.05.1997 року голова Арбітражного суду А. Пінчук постановив рішення суду від 19.02.1997 року залишити без змін.

Отже, комісія з приватизації оцінку здійснила правильно, і, відповідно, її акт є легітимним для розробки плану приватизації. Керуючись вимогами ст.2 Декрету Кабінету міністрів від 20.05.1993 року № 57—93 «Про приватизацію цілісних майнових комплексів державних підприємств та їхніх структурних підрозділів, зданих в оренду», регіональне відділення направило пропозиції організації орендарів: про створення акціонерного товариства, де співзасновниками виступали б і організація орендарів, і регіональне відділення, основуючись на затвердженому акті оцінки та плані приватизації. Організація орендарів відмовилася погоджувати надіслані їй проекти установчого договору та статуту, мотивуючи відмову незаконністю акта оцінки. Отже, організація орендарів фактично призупинила підготовку до приватизації. Керуючись ст.2 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо орендних відносин» від 13.11.1996 року № 485/96—ВР, згідно з якою приватизація орендного майна може проводитися органом приватизації без згоди орендаря, наказом від 28.02.1997 року № 252 регіональне відділення на базі державного майна створило відкрите акціонерне товариство. Це рішення цілком співзвучне зі ст.17 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про приватизацію майна державних підприємств» від 19.02.1997 року. Хочу повідомити читачам «Голосу України», що питання про визнання недійсним наказу регіонального відділення від 28.02.1997 року № 252 розглядалося за позовом організації орендарів в Арбітражному суді м. Києва. Рішення судді М. Новікова від 02.06.1997 року № 11/49 в позові організації було відмовлено.

Отже, регіональне відділення діяло правильно.

Розглянемо ще один бік цього питання. Згідно з планом приватизації 51 % акцій заплановано продавати на конкурсних засадах, щоб залучити інвестиції під реконструкцію готелю. Цю позицію регіонального відділення було погоджено з Київською держадміністрацією. Постановою Кабінету міністрів України від 13 березня 1997 року № 227 «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що приватизуються згідно з індивідуальними планами за кошти», готель «Україна» введено до такого переліку. Тож провести конкурс з продажу пакета акцій пропонують регіональне відділення, Київська міська держадміністрація, Кабінет міністрів України, але проти цього виступає організація орендарів готелю «Україна».

Є ще кілька запитань... Чому організація орендарів, яка не є власником державного майна, а тільки взяла його в оренду, пропонує свою оцінку майна за залишковою вартістю, намагаючись нав'язати її регіональному відділенню?

Чому організація орендарів проти продажу пакета акцій, щоб залучити інвестиції? Якщо такий конкурс проводитимуть, він буде цілком прозорий, і колектив має право взяти участь у ньому серед інших претендентів, маючи при цьому пільги.

Ураховуючи численні заяви організації орендарів готелю «Україна», що вони не проти приватизації, регіональне відділення пропонує розглянути направлені раніше проекти установчих документів та погодити їх, щоб виступити співзасновниками відкритого акціонерного товариства.

Щодо оцінки майна, тут позиція регіонального відділення залишається непохитною. За безцінь майно не продаватимуть. Це відповідає і державній політиці у сфері приватизації, та й просто здоровому глузду.

Валерій ТРИБРАТ,
перший заступник начальника регіонального відділення ФДМ по місту Києву.

У XXI століття — на «Таврії»,

і не тільки, вирушає «АвтоЗАЗ», прокладаючи шлях вітчизняним автомобілебудівникам

НАВІТЬ при порожніх і напівпорожніх кишенях переважна частина населення вочевидь піднесеться духом, почувши, що в Україні досить швидко може з'явитися «народний» автомобіль світового класу. Прагматикам при грошах у зв'язку з цим ліпше втриматися від скептичних усмішок і пересудів про «достоїнства» нинішньої мікролітражки, жартома прозваної «ЗАЗдою». А ось чи є для всього цього вагомі підстави? Відповісти ми попросили голову правління ВАТ «АвтоЗАЗ», генерального директора об'єднання Олександра **СОТНИКОВА.**

Авторитетно

— Олександре Миколайовичу, про ваше підприємство останнім часом пишуть багато і суперечливо, заплутуючи і без того нечітке уявлення: чи існує ще «АвтоЗАЗ», чи не скуплений на пні або, ще гірше — чи не відданий за борги «доброчесним» іноземцям?

— Нічого такого не відбувається, об'єднання живе, працює, хоча хвалитися особливо нема чим. Фінансове становище — дуже скрутне. Виробничі показники низькі. І цьому чималою мірою сприяли недалекоглядні, якщо не сказати жорсткіше, кроки у вітчизняній економічній політиці. Пригадайте хоча б запровадження фіксованого курсу валют, що «зобов'язало» підприємства спочатку продавати всю валютну виручку (а потім уже — половину) за фіксованою ставкою. У нас на той час 60% комплектувальних і сировини були привозні. Завод з 1959 року працював на Союз, експортував автомобілі. І ось, поки ми перебудовувалися на ходу, не зупиняючи складальних конвеєрів, розміщували замовлення на комплектувальні в Україні, «перетягували» сюди виробництва з Росії, Прибалтики, країн колишньої РЕВ (Ради економічної взаємодопомоги) — Східної Європи, ту саму валюту змушені були викуповувати у своєї ж держави за курсом удвічі-втричі вищим від офіційного. Все це призвело до вимивання оборотних коштів.

А рішення щодо подорожчання енергоносіїв, прийняте без попередження і «заднім числом»? Наслідки були катастрофічні. Скоригувати контрактні ціни ми, наприклад, не встигли і фактично працювали собі на шкоду. У разі недопоставок за контрактами нас «задушили» б штрафами.

Випуск автомобіля — це, по суті, вінець праці не менш як чотирнадцяти виробництв. І ось уявіть, яка складається ціна на кінцевий продукт, якщо на кожному етапі цього енерговитратного ланцюжка вона дедалі підвищується й підвищується. А тут ще основний покупець — Росія вводить ПДВ та акциз на наш товар. Звісно, він втрачає свою цінову привабливість і не може конкурувати не те що з 5-ю моделлю ВАЗу (як було раніше), а навіть з «Окою». Незручним став для росіян і наш, тепер уже «закордонний», автосервіс. А в Україні купівельна спроможність населення впала вкрай.

— Не скажіть. З цією «купівельною спроможністю» взагалі дивні речі відбуваються. Грошей начебто ні в кого немає, але від машин на дорогах і стоянках в очах рябіє. І дедалі більше — іномарки...

— Що правда, то правда. Недосвідченість у веденні господарства в перші роки незалежності обернулася справжнім лихом для вітчизняних товаровиробників. Не було розроблено механізми захисту внутрішнього ринку, невдовзі буквального заполоненого імпортною продукцією. Звісно, автомобіль — це особливий, престижний товар. Наші зразки за низкою параметрів поступалися й поступаються західним. Але в той час ми ще трималися за рахунок прийнятної ціни. А ось тепер з'явилося безліч дешевих старих імпортних авто десяти-, двадцятирічної давності. Спрацював психологічний чинник: хто вибере «Запорожця», коли на ті самі гроші можна придбати «Форда»? Дарма, що іржавий, пом'ятий, головне — і н о м а р к у!

Власник прозріває згодом, коли стикається з витратами на утримання очевидного мотлоху. Про аварійність на шляхах, спровокованих такими машинами, треба казати окремо. І все ж таки, в Україні досі найнижчі митні збори. В Росії, Польщі, Чехії, Словаччині, Угорщині, Єгипті, ПАР, у країнах Латинської Америки (скрізь, де традиційно були наші ринки збуту) податкові мита становлять не нижче як 50% і постійно підвищуються. А в нас, у країні, де виробляють свою автомобільну техніку, платять 26,4% від вартості привізного автомобіля. Чи не смішно?

— Так, якби не було так сумно...

— Отож-бо! Свого часу жодна з пропозицій керівництва і фахівців «АвтоЗАЗу» щодо пріоритетного розвитку галузі, захисту власного виробника не знайшла урядової підтримки, розуміння в галузевому міністерстві, в інших держструктурах. Програма «Український автомобіль» зазнала фіаско начебто через «помилковість» розрахунків. Орієнтувалися на розвиток динаміки споживчого ринку. Але нам за умов, що склалися, ніколи не бути там конкурентоспроможними. Собівартість «Таврії» (базової моделі та її модифікації) на 50% перевищує продажну ціну.

— Дозвольте вас запитати не як директора і навіть не як автомобіліста, а як економіста за освітою: кому треба таке нерентабельне виробництво? Чи не краще завозити в Україну автомобілі різних класів, тим паче, що світовий ринок перенасичено і, як стверджують експерти, років через три надлишок виробничих потужностей становитиме 22 млн. автомобілів за рік? Можна буде за доступними цінами придбати не старий мотлох, а нові моделі.

— Резонно, але я поставив би зустрічне запитання: а навіщо, приміром, Південній Кореї свій автомобіль? У них п'ять автомобілебудівних компаній, і це при тому, що виробничі потужності в п'ять разів перевищують потреби внутрішнього ринку. Чомусь американці дуже стурбовані «засиллям» не текстилю чи електроніки, а автомобілів з Японії.

Повоєнна Європа піднялася з розрухи завдяки розвитку автомобілебудування. Автомобіль — наймасовіший високотехнологічний «продукт». Я порівняв би його з локомотивом, що тягне за собою суміжні виробничі галузі. І цією «тягою» стимулюється технічна думка, з її допомогою створюються нові робочі місця (тільки в «АвтоЗАЗу» 130 суміжників), розвивається внутрішній ринок, швидко поповнюється казна, особливо, якщо автомобіль «народний», як «Запорожець» чи «Таврія», доступний за ціною багатьом.

Нам що, це не потрібно? В сімдесяті роки ЗАЗ-1102 підкорив усіх новизною, революційністю у вітчизняному автомобілебудуванні. В своєму класі він не поступався світовим аналогам. І не наша вина, що через пріоритетність ВАЗу та обмежень у фінансуванні українського автомобіля поставити його виробництво на потік вдалося лише 1988 року. Було згаяно час і чудовий шанс заявити про себе на зарубіжному ринку. Про те, як тепер ставляться до рідного автомобіля, я розповів. І хоча конструктори безупинно пропонували цікаві, сучасні рішення, модернізувати «Таврію» досі не було можливо. Ми виживаємо, а не розвиваємося. Але виробництво — діюче, не пограбовано. Більшість із 20 тисяч працюючих — професіонали високого класу, майстри.

— Але однієї майстерності мало. Насмілюся припустити, що навіть після модернізації «Таврія» проіснує років зо три-чотири. А що потім?

— Це питання стояло перед правлінням ВАТ «АвтоЗАЗ» і півтора роки тому, коли я очолив колектив. Було ясно, що вихід один: з урахуванням досвіду аналогічних підприємств Польщі, Чехії, Румунії, Угорщини йти на союз з кимось із світових лідерів автомобілебудування. Але нам потрібен був не просто інвестор, здатний розв'язати фінансові проблеми, а виробник, зацікавлений у створенні спільного підприємства, який володіє новою конструкцією автомобіля, конкурентоспроможного на ринку продажу. Про це ми вели мову з представниками провідних європейських, американських та японських фірм. На жаль, усі їхні проекти не передбачали нашої (і суміжників) активної участі в справі. Нас скоріш за все розглядали як джерело дешевої робочої сили. І тільки від корейської компанії ДЕУ надійшли більш-менш прийнятні пропозиції. Вони враховували наші потужності (120 тис. автомобілів за рік), кількість працюючих, участь суміжників, зайнятих в автомобілебудуванні, і навіть наш дуже вузький сегмент внутрішнього ринку.

— Звідки такий альтруїзм у ДЕУ?

— Усе дуже просто. Європейці, американці, японці передбачали тут розвиток власного виробництва, в межах можливостей українського ринку (25—30 тис. автомобілів за рік). Причому відразу обумовлювалося скорочення наших робітників до 3 тисяч і фіксована невисока заробітна плата. Умови досить принизливі. Неординарне рішення могла запропонувати лише та компанія, яка сама в даний момент перебуває в динаміці зростання і згодна здійснювати спільний проект на паритетних засадах. Їй важливо відвоювати місце під сонцем у велетнів, що захопили майже весь ринок. Така ДЕУ.

Претендувала «на дружбу» з нами і Дженерал Моторс, яка не має поки що свого виробника в СНД. Не стомлюватиму читачів розповіддю про те, що три (!) роки велися переговори, в результаті яких нам вдалося створити конкуренцію серед «претендентів». Були важкі моменти, коли особисто мене звинувачували мало не в саботуванні переговорів. Але «АвтоЗАЗ» твердо стояв на своєму і не поступався. Як уже там домовлялися ДЕУ і Дженерал Моторс — їхня справа. Важливо інше, вже коли міністром Мінмашпрому був Василь Гуреєв, вдалося відстояти всі принципово важливі для нас положення проекту про спільну роботу.

— Начебто, нині розробляють установчі документи вашого СП? То яка в ньому частка української участі?

— За нами — 50%. Це досить істотно. Таких проектів в автомобілебудуванні поки що немає. Досягнуто домовленості про збереження числа наших працівників із зарплатою не нижче середньої на провідних підприємствах Запоріжжя. Про дотримання КЗПП України.

Усі об'єкти соціальної сфери (дитячі садки, бази відпочинку, лікарні та ін.) переходять до СП і не підлягають перепрофілюванню. На території заводу буде збудовано ще одне виробництво потужністю 150 тис. автомобілів за рік. Три моделі з тих, що випускатимуть, будуть корейські, одна — Дженерал Моторс і наша вдосконалена «Таврія». Корейські експерти призначають їй ще п'ять років активного «життя» після модернізації, а потім ми постараємося випустити нову вітчизняну модель, розробки якої вже ведуться. Років через вісім плануємо виробляти до 250 тис. автомобілів за рік і 300—350 тис. двигунів (на розширених потужностях Мелітопольського моторного заводу). Інвестор зобов'язується 50% продукції експортувати через свою дилерську мережу. Крім того, протягом 6 років з дня створення СП на українських підприємствах буде розміщено комплектувальні для автомобілів інвестора (з доведенням їх числа з окремих моделей до 70%). Планується також розвиток мережі сервісного і технічного обслуговування з наданням на ці цілі 20 млн доларів. Загальний обсяг інвестицій — майже 1300 млн доларів.

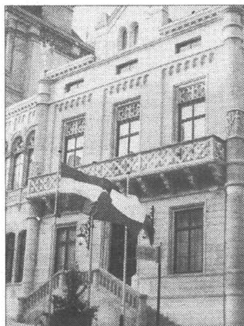
— Що треба, аби цей проект, який гарантує, як я розумію, зайнятість більш як 500 тис. робітників (з урахуванням ваших суміжників) здійснився якнайшвидше?

— На довгому і важкому шляху пошуку не господаря, а іноземного партнера, нас спонукало одне прагнення — зберегти «АвтоЗАЗ», вітчизняне автомобілебудування. Тепер, якщо буде прийнято закон «Про стимулювання виробництва автомобілів в Україні», який закріпить законодавчо положення нашої спільної програми і відкриває перспективу для інших автомобілебудівних підприємств, я переконаний, що в нове століття Україна ввійде цілком в іншій якості. Рівною серед багатьох достойних країн.

— Мені залишається тільки побажати вам успіху, а всім нам такої, як у вас, упевненості.

Розмову вела Людмила МЕНЖУЛІНА.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Коли співпадають два бажання

Будинок парламенту у м. Люксембург: сюди запрошено наших депутатів.

(Початок на 1-й стор.).

Далі відбулася невимушена розмова на тему стосунків парламентаріїв з виборцями і парламенту з урядом. Щодо останнього, то при обговоренні нинішньої ситуації в Україні Жан-Клод Юнкер філософськи зазначив: «Коли парламент не сприймає деякі пропозиції уряду, то це не означає, що у парламенті —безпорядок». «Дуже прошу, — сказав Віктор Мусіяка, — коли зустрічатиметеся з нашим прем'єром, скажіть ці слова і йому».

Говорячи про відносини України та ЄС, Жан-Клод Юнкер запевнив співрозмовника, що має намір письмово звернутися до прем'єрів тих держав, які ще не ратифікували Угоду про партнерство й співробітництво між нашою державою та союзом, з проханням посприяти у завершенні справи.

Взагалі, наприкінці минулого тижня Київ отримав чимало запевнень та обіцянок з боку керівництва ЄС. Наприклад — повне розуміння щодо потреби розв'язання чорнобильських проблем і обіцянку виконувати свої зобов'язання, записані в меморандумі щодо закриття ЧАЕС. Ще — сприяння ЄС у справі приєднання України до Світової організації торгівлі. Оголошено також, що Євросоюз збільшить квоту на експорт у країни — члени союзу української сталі і що будуть «збалансовано структуру та обсяги товарообороту» між Україною та ЄС. Тобто українські товари обіцяно допускати на європейські ринки.

Втім, Президент України Леонід Кучма резонно зазначив, що «зобов'язань, зустрічей та протоколів багато, але дуже мало реальних кроків». Чи був таким кроком минулий саміт, стане зрозуміло вже до кінця нинішнього року, адже чимало з даних у Києві обіцянок і складних планів мають запрацювати найближчим часом.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Хроніка. Факти. Події

● *Брюссель*

Потрібен постійний комітет

Європейський союз запропонував створити Постійний комітет безпеки для врегулювання кризових ситуацій між Ізраїлем і Палестинською автономією. До нього, крім представників Ізраїлю та Палестини, могли б ввійти емісари США та ЄС.

● *Пномпень*

Хто буде представляти Камбоджу?

Уряд Камбоджі звернувся до генерального секретаря ООН Кофі Аннану із закликом не приймати на наступній сесії Генеральної Асамблеї ООН принца Нородома Ранарита як офіційного представника Пномпеню. У листі керівникові всесвітньої організації перший прем'єр-міністр і міністр закордонних справ Камбоджі Унг Хуот підкреслили, що лише «затверджені» королем особи «мають повноваження» представляти країну.

● *Токіо*

Хашімото знову голова

Переконливу перемогу на виборах голови правлячої в Японії Ліберально-демократичної партії (ЛДП) отримав її лідер і прем'єр-міністр країни Рютаро Хашімото. За відсутності інших кандидатів його визнано автоматично переобраним на новий дворічний термін без голосування.

● *Сараєво*

Вибори під загрозою

Хоча до призначених на 13—14 вересня виборів до місцевих органів влади в Боснії та Герцеговині залишилось менше тижня, як і раніше, незрозуміло, чи візьмуть у них участь хорвати та серби. Хорватські керівники в БіГ продовжують загрожувати бойкотом виборів через виведення місією Організації з безпеки та співробітництва в Європі, котра займається організацією боснійських виборів, декількох хорватських кандидатів з виборчих списків у Мостарі, а сербські лідери на чолі з членом Президії БіГ Момчило Країшником наполягають на відстроченні проведення виборів у Сербській Республіці до врегулювання політичної кризи, що там наростає.

● *Делі*

Пішла з життя «ангел добра і миру»...

В Калькутті на 87-му році життя в п'ятницю померла від інфаркту лауреат Нобелівської премії миру мати Тереза. Урочиста церемонія державних похоронів матері Терези відбудеться вранці 13 вересня в Калькутті.

В суботу Президент України Леонід Кучма надіслав телеграму Президентові Індії Нараяну, в якій висловив співчуття з приводу смерті матері Терези.

● *Рабат*

... і один із сумно відомих президентів

Мобуту Сесе Секо, який понад 30 років неподільно правив у Заїрі (нині Демократична Республіка Конго), помер від раку простати. Це сталося в Марокко, куди він втік весною цього року після поразки в громадянській війні. Поки що офіційно не оголошено, де відбудуться похорони колишнього маршала і одного з сумно відомих президентів у сучасній історії Африки.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних агентств.

Павло АНГЕЛУЦА, «Голос України» (з Австралії)

Австралійці вирішуватимуть долю монархії

ВЕРХНЯ палата австралійського парламенту — сенат —ухвалила рішення про проведення конституційних зборів, що вирішуватимуть, чи залишиться Австралія під англійською короною.

На сьогодні Австралія, так само як і Англія, є конституційною монархією. Англійська королева Єлизавета II є «за сумісництвом» королевою Австралії. Вона призначає генерал-губернатора Австралії, який є формально вищою посадовою особою країни і має право розпустити парламент та оголосити нові вибори. Така подія справді мала місце у 1974 році, коли у відставку пішов кабінет прем'єр-міністра Уітлема.

На відміну від Англії, Австралія не має фінансових зобов'язань перед англійською королевою. Проте австралійці відчувають присутність англійського монарха на портретах у багатьох державних установах, профіль королеви традиційно карбують на австралійських монетах. Багато назв австралійських закладів починаються зі слова «королівський», наприклад: Королівські військово-морські сили, Королівський Австралійський інститут архітекторів, Королівська лікарня Брізбена тощо. Одним із державних свят Австралії є День народження королеви. Незалежно від своїх поглядів на монархію, більшість австралійців цікавляться життям королівської родини, невдалим шлюбом принца Чарльза, багатьох схвилювала трагічна смерть принцеси Діани. Зі свого боку, англійська королева постійно відгукується на визначні події австралійського життя і навіть надсилає вітальні телеграми кожному австралійцеві, який досягає сторічного ювілею.

Прихильники конституційної реформи вважають, що офіційне проголошення Австралії республікою свідчитиме про зрілість австралійської нації, і було б природнішим, якби Австралією керувала людина більш пов'язана з цією країною і яку можна переобрати. Це також сприяло б значнішій політичній вазі Австралії серед країн Південно-Східної Азії, що є особливо важливе для подальшої економічної інтеграції з цими країнами.

Але, коли більшість людей молодого віку підтримує рух за республіканське правління, старше покоління консервативніше у своїх поглядах. Монархісти наводять аргумент, що небезпечно вносити зміни у політичну систему, яка й так непогано працює і де монарх стоїть вище боротьби політичних партій. Для декого англійська королева є також символом ностальгічного зв'язку з Англією та Європою, звідки корені австралійців.

Ліві політичні сили, насамперед лейбористська партія, завжди підтримували ідею республіки. Консервативна ліберальна та національна партії у більшості своїй були проти, але, враховуючи зростаючу популярність ідеї республіканського правління (згідно з опитуванням громадської думки), змінили свою позицію напередодні останніх виборів до парламенту, погодившись з ідеєю референдуму. Тепер, отримавши підтримку двох незалежних депутатів у сенаті (де правлячій правій коаліції бракує більшості), вони затвердили проведення конституційних зборів на вигідних для себе засадах.

Королева Єлизавета II стурбована: назріває бунт...

У зборах братимуть участь 152 делегати, з них 40 осіб представлятимуть федеральний та штатові парламенти, 36 — призначать із числа відомих політологів, експертів, представників молоді, жінок та аборигенів і лише половина — 76 — обиратимуться виборцями. Австралійцям надсилатимуться папери з аргументами обох сторін, і вони проголосують за кандидатів на збори по пошті. Правлячій коаліції вдалося затвердити положення про добровільність голосування у цих виборах, хоча в Австралії участь у виборах обов'язкова (ухилення карається штрафом). Можливо, коаліція має потаємну думку, що частина молодих виборців, переважно налаштованих «за республіку», просто забуде про «необов'язкові» вибори.

Якщо збори дійдуть до консенсусу, то референдум буде наприкінці 2000 року, якщо «ні», то відбудеться плебісцит, що не матиме юридичної сили. Проведення конституційних зборів коштуватиме австралійським платникам податків 35 млн. австралійських доларів.

Тисяча лір ліпше за одну

У ВЕРЕСНІ в Італії буде випущено монету вартістю в тисячу лір, яка має поступово витіснити з обігу найдрібнішу з купюр такої ж вартості, що тут в обігу.

Випуск 1000-лірової монети — перший крок уряду, спрямований на те, щоб привести «арсенал» грошових знаків, що перебувають нині в Італії в обігу, у відповідність до сучасних вимог національної валютної системи. Уже досить давно курс італійської ліри щодо долара коливається в межах 1650—1800 лір за долар. Новий декрет уряду також офіційно відміняє поняття «одна ліра», перебачає вилучення з обігу 5-лірових монеток і встановлює, що всі розрахунки в країні тепер мають округлятися до 10 лір.

Незабаром після появи 1000-лірової монети в Італії в обіг повинні запровадити і «суперкупюру» вартістю в 500 тис. лір — найбільшу з усіх, що є тут в обігу. Під час випуску передбачено приділити особливу увагу заходам захисту банкноти від підробок.

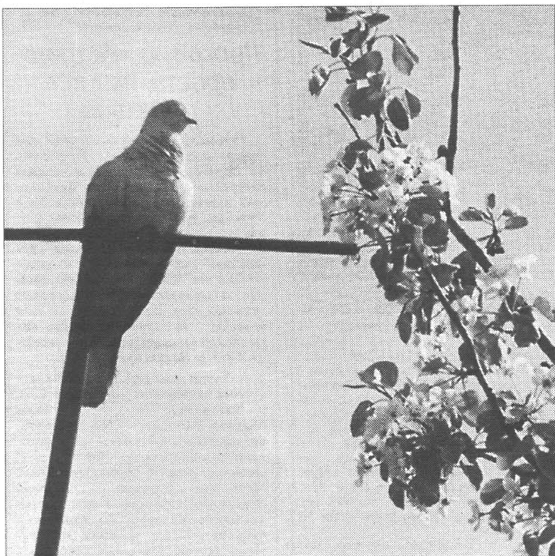
Серби – вихідці з України?

Так, стверджує сербський дослідник

У БЕЛГРАДІ вийшла друком книжка «Серби в Україні», написана істориком Любівоє Церовичем, директором музею Воєводини у Новому Саді, повідомляє ДІНАУ-Укрінформ. Вона присвячена історії сербсько-українських зв'язків: від найдавніших часів і до другої світової війни.

Автор, посилаючись на сербських та українських науковців, стверджує, що прабатьківщина сербів, з якої вони у шостому столітті переселились на Балкани, —Бойківщина. За його словами, Срібна земля протягом віків називалася Білою Сербією або Сербською землею. Окремі розділи присвячено поселенням сербів в Україні у першій половині 18 сторіччя. Автор пише про сербів, які навчалися у Києво-Могилянській академії, та про сербських професорів університету у Харкові. Книжка містить і статті про сербських торговців у Одесі, про перебування вождя Першого сербського повстання Карадьордя у Хотині (1815-1817), а закінчується розділами «Сербські добровольці в Україні» та «Серед українських партизанів».

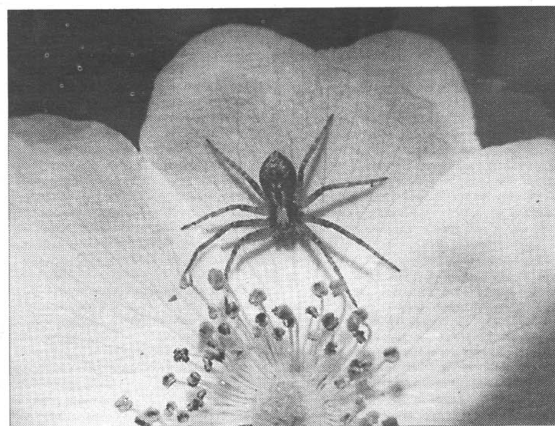
Праця Церовича цікава також тим, що в ній зібрано розкидані в інших публікаціях і тому відомі тільки фахівцям результати досліджень інших науковців. Видало книжку Міністерство Республіки Сербії з питань зв'язків із сербами за кордоном.

БАЧИТЬ БАБУХ БУКОВИНУ

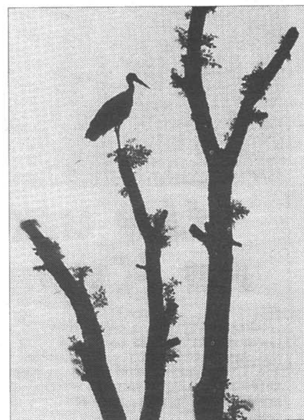

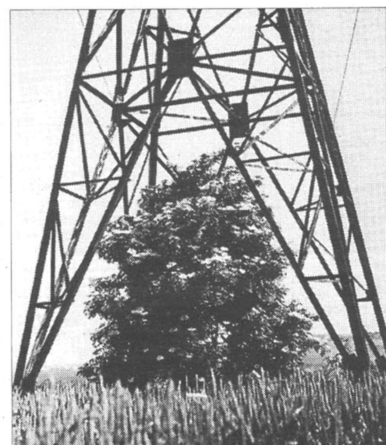

(Початок на 1-й стор.)

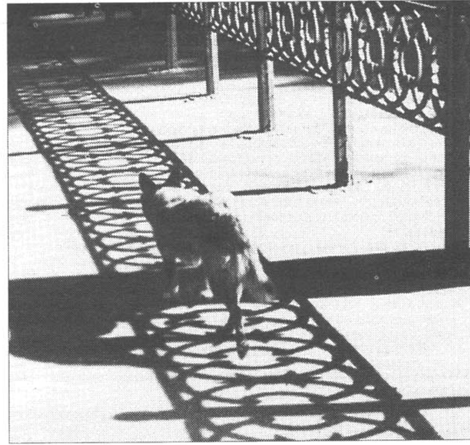
Секрет Бабуха-фотохудожника дивовижно простий: натура його не боїться, бо він ніколи не прикидається царем натури. Враження таке, що зібралися одного разу всі оті жуки-павуки, лелеки й олені, вівці й лисиці й постановили між собою: «Оцього-от пана Василя, круглого й кирпатого, удостоїти особливої довіри, бо він — наш!» Втім, не варто думати, що він якийсь там собі тихий лісовий відлюдько. Бува, як з'їдуться власкори «Голосу України» та як почнуть грати у футбол з колегами-киянами, то перед Бабухом усі врозтіч, коли він веде м'яч до воріт. Бо здається, що то мчить не футболіст із м'ячем, а летять зі свистом двоє гарматних ядер, одне маленьке, друге велике! Але то — футбол. А у фотосправі пан Василь — спокійний і незворушний, немов його улюблені гори буковинські...

Фото Василя БАБУХА.

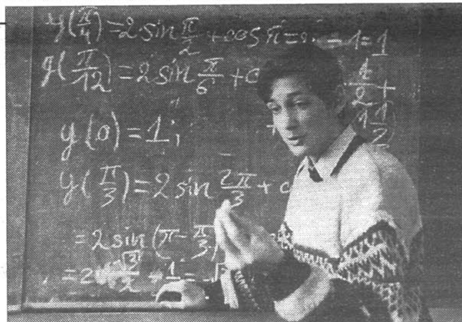

Освіта

Перший дзвінок, як перший екзамен

Цього року 1 вересня педагоги за традицією влаштували уряду екзамен. Як ви вже здогадалися, найскладніше питання в білеті стосувалося виплати освітянам боргів у зарплаті. Якщо зважити на кількість шкіл-страйкарів (торік в Україні вчасно не сіли за парти діти в більш як 500 загальноосвітніх закладах, а нині, за даними Міносвіти, свято першого дзвоника було зіпсовано лише в 50), можновладці виявилися старанними учнями.

Як повідомив на прес-конференції міністр освіти Михайло Згуровський, уряд та Президент докладають чимало зусиль, щоб усунути напруженість в педагогічних колективах окремих регіонів. Фактично «проблемною» залишилась лише виплата зарплати вчителям загальноосвітніх шкіл (загальний борг сягає 450 млн. грн.), які, як відомо, фінансуються з місцевих бюджетів.

Нині уряд намагається поліпшити ситуацію, надаючи місцевій владі цільові субсидії та позики. Зокрема, по 4 мільйони гривень одержали Донецька та Чернігівська області, в яких страйкують вчителі відповідно 26 та 24 шкіл. (За даними профспілки працівників освіти і науки, в різних областях України 1 вересня були зачинені двері 62 загальноосвітніх закладів).

Водночас уряд не залишив поза увагою і вищу школу, де разом зі ступеневою освітою мимоволі впроваджують і «ступеневу» виплату стипендій. Улітку фінансовий єлей лився винятково в кишені випускників-спеціалістів, викликаючи обурення серед молодших спеціалістів та бакалаврів. І ось приємний сюрприз: в останній серпневий тиждень Міносвіти отримало 60 млн гривень на примирення спудейської братії, тобто на-виплату стипендій за травень, червень, липень.

Загалом серпень на освітянській ниві видався врожайним. Дійшла черга й до книговидання: Міносвіти отримало додатково 32 млн. гривень на видання підручників. Нині, запевнив Михайло Згуровський, наші школи забезпечені необхідною літературою «в середньому на 95 відсотків», і в більшості з них новий навчальний рік розпочався за звичним сценарієм, без зайвих хвилювань і небажаних сюрпризів.

Хай там як, а залагоджувати похапцем проблеми, які визріли на освітянських чорноземах давно і пишно — справа невдячна. Тим більше, що виплатою боргів вони не обмежуються. Праця вчителя, особливо сільського, вже давно перейшла у категорію низькооплачуваних (класне керівництво — 2 грн. 60 копійок на місяць, перевірка зошитів — 1 грн. 60 коп.) і безперспективних. Молодь з педагогічними дипломами, спробувавши вчительського хліба, вважає за краще більше до школи не повертатися. Нині близько 5 тисяч вакантних місць заповнені пенсіонерами або студентами.

Хрестоматійний вираз «світлі класи» теж дещо застарів: подекуди в них ледь тримається стеля, а приміщення не бачили капремонту років 50. І якщо напередодні 1 вересня школа все-таки сяяла свіжою фарбою, то тільки завдяки відчайдушним зусиллям батьків.

Раніше щороку в Україні з'являлося 200 нових шкіл, в 1997-му спромоглися збудувати лише 25. Прикрий парадокс: тоді як у містах діти змушені псувати зір, навчаючись у другу зміну, в селах школи закривають через неукомплектованість (цього року їх закрили 88). Якщо років 10-15 тому за назвами перших класів можна було вивчати алфавіт — були і 1-й «І», і 1-й «К», то нині новачків значно поменшало (цього року — на 30 тисяч).

У батьків, які віддали своє чадо в перший клас, святковий настрій протримався недовго: від проблем голова йде обертом. Де взяти гроші на шкільні сніданки, приладдя, підручники? А час гортає сторінки календаря, мов листя, нагадуючи давню й гірку народну мудрість: маленькі діти — маленькі проблеми...

Ганна РОМАНЦОВА.
Фото Олександра КРЕМКА (ДІНАУ-Укрінформ).

Ця школа на Куренівці

Появою Гуллівера серед ліліпутів назвав відкриття 1937 року нової школи № 8 на Куренівці автор роману-документа «Бабин Яр» Анатолій Кузнецов. І ось, через 60 років, — почесний ювілей. 1 вересня під акомпанемент традиційного першого дзвоника на рідному з дитинства подвір'ї зустрілися багато шкільних поколінь, котрі свого часу гризли у цих стінах свій гранітик науки.

Років з десяток тому біля старого корпусу добудували новий — початкової школи. Цього року тут сформовано 5 перших класів. Нині восьма середня — мало не найбільша в Мінському районі: в 54 класах вчиться 1680 учнів.

Торік одного з десятих класів узяв під своє крило інститут туризму, що готує гідів-перекладачів та менеджерів. Нині цю практику продовжено. Підтримує школа контакти і з інститутом народного господарства, політехнічним та будівельним інститутами. З останнім укладено угоду, що надає право безіспитового вступу шкільним відмінникам і «хорошистам».

І вчителі, й учні солідарні: за останні роки загальної девальвації середньої освіти авторитет їхнього освітянського закладу залишився непохитним. І велика заслуга в цьому передусім належить директорові —Галині Дмитрівні Швидинській, котра вже дев'ятнадцять років викладає тут українську мову та літературу й зуміла створити чудовий колектив та легку доброзичливу атмосферу.

А ще школа має свої традиції. До давніх можна віднести вистави учнівського театру, яким керує вчителька української мови та літератури Людмила Сліпчук. А до новітніх — метаморфози у шкільній оранжереї, де півроку тому розпочав свої досліди вчений-біолог Анатолій Патій. Віддавши 23 роки селекції кімнатних лимонів, він прагне знайти продовжувачів своєї справи серед учнів, закоханих у біологію.

Радість ювілею доповнює й інша — закінчено трирічну мороку з капітальним ремонтом. Колектив школи висловлює щиру подяку держадміністрації Мінського району, зокрема її главі Миколі Товкачу.

Анастасія ПЕРЕПЕЛИЦЯ.

Київ.

Мюнхенська практика для... педагогів

Ми досить добре знаємо про подвижницьку діяльність наших співвітчизників, яких доля закинула далеко за межі України. Промовистим прикладом цього може послужити діяльність Українського вільного університету в Мюнхені, про що багато писала вітчизняна преса. Однак про велику роботу із збереження, підтримки, а тепер і розвитку нашого шкільництва, яку проводить Педагогічний інститут при УВУ, українському загалу відомо мало. А днями ця інституція відзначала своє 20-річчя.

Улітку 1977 року на філософічному факультеті вперше було проведено чотиритижневі курси для 11 вчителів українських суботніх шкіл з Великобританії та Бельгії. Відтоді педагогічні студії з підвищення кваліфікації вчителів українознавчих предметів у Пединституті УВУ стали традиційними. Тепер вони складаються з двох літніх сесій, які тривають один місяць. Сесія «А» наголошує на методології навчання, а сесія «Б» поглиблює знання навчального предмету. Якщо спершу в інституті вдосконалювали знання лише представники західної діаспори, то із середини 80-х років тут з'явилися вчителі-україністи зі Східної Європи — Югославії, Польщі, Чехословаччини, а з початку 90-х — й України. Всього за ці роки через гостинні аудиторії ошатного будинку Українського вільного університету на Пензенауерштрассе в Мюнхені пройшло понад 200 викладачів українознавчих предметів з 21 держави світу та України.

Увесь цей час Педагогічний інститут УВУ очолює Олександра (Леся) Кисілевська-Ткач. Вона, а також інші викладачі не ставлять за мету перевчити молодих учителів з України на свій лад. За словами пані Лесі, їхня мета — показати інші методики викладання, ознайомити з системою освіти в Німеччині, традиціями українського шкільництва в діаспорі.

Між сесіями учасники педагогічних програм пишуть письмові роботи з історії та української літератури, а викладачі їдуть в Україну почасти за власний рахунок, читають лекції у вищих навчальних закладах. Після закінчення навчання студенти-вчителі отримують свідоцтво Пединституту, що дорівнює одному магістерському семестрові в Українському вільному університеті.

Пані Леся наголошує, що дирекція інституту намагається запрошувати на навчання молодих учителів з невеликих міст чи районних центрів з усіх регіонів України. Цього року в Мюнхені студіювали педагоги з різних областей країни та Криму. У планах Пединституту УВУ — проведення навчального курсу для германістів з України.

Володимир ПРИТУЛА.

Сімферополь.

Піраміди шахрайства

Програма «Астран» проста, як і все геніальне

Останнім часом у Луцьку поширюються чутки про діяльність на Волині незвичайної благодійної програми «Астран», яка буцімто має забезпечити всім громадянам України матеріальне благополуччя.

Досить стати учасником «фінансової гри» програми «Астран» — і на вас чекає райське життя. Але, подейкують, цією програмою зацікавилися працівники служби безпеки... За подробицями наш кореспондент звернувся до управління СБУ у Волинській області.

—Чутки правдиві, — сказав заступник начальника управління СБУ у Волинській області полковник Микола Жигалло. — Ми з'ясували, що програму «Астран» започатковано швейцарською фірмою, а її засновниками є громадяни Росії. Мета цієї програми — створення фінансової піраміди, в якій джерело виплати дивідендів власникам формується за рахунок надходжень від внесків нових учасників «фінансової гри». За правилами цієї «гри» кожний учасник, який перекаже швейцарській фірмі 1200 доларів, через деякий час одержить... 20 тисяч «зелененьких».

—Отак просто й геніально...

—Особливо якщо зважити на те, що гарантії повернення громадянам вкладених коштів з боку організаторів програми «Астран» не передбачено. Віддав гроші, а як далі... Отримання дивідендів можливе лише за умови залучення партнерами нових учасників «гри».

—Хто конкретно впроваджує програму «Астран» й наскільки вона вписується в рамки законодавства України?

—Програма «Астран», як ми з'ясували, прийшла на Волинь з Республіки Білорусь, де вона підтримується і розповсюджується офіційно зареєстрованою громадською організацією «Союз Взаємодовіри та Допомоги». Після кількох місяців функціонування, коли кількість платоспроможних учасників було вичерпано і люди відчули себе ошуканими, організатори «фінансової гри» були змушені шукати нових довірливих клієнтів. Тоді керівники брестської організації звернули увагу на територію сусідніх з Білоруссю Любомльського та Шацького районів Волині. Нині ця сумнівна «гра» охопила Луцьк, Нововолинськ, Ковель. Хоч як дивно, але до неї залучаються молоді бізнесмени. В обласному центрі Волині вже відбулися «інформаційні зустрічі» учасників програми «Астран», мета якої — поширюватись в усі регіони України. Сьогодні в «фінансовій грі» бере участь більш як 200 волинян, але жодний з них не отримав дивідендів. Діяльність організації, що залучає валютні кошти й переміщує їх через кордон, є незаконною. Це грубе порушення законодавства України.

Перспектива швидкого збагачення за рахунок своїх же співвітчизників — дуже приваблива. Дав 1200 доларів, а одержав — 20 тисяч... Та я хочу застерегти жителів Волині: діяльність менеджерів програми «Астран», яка чітко організована, яка контролюється і спрямовується з-за кордону, розрахована лише на швидке збагачення кримінальних елементів.

Необхідно знати, що передані «Астрану» кошти нагромаджуються на закритому банківському рахунку в Швейцарії, звідки повернути їх практично неможливо. Не довіряйте обіцянкам шахраїв!

P. S. Днями обласне управління юстиції скасувало реєстрацію громадської організації «Астран». Попри це, вона продовжує збирати грошові внески нових клієнтів.

Вів розмову Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Інформація про додатковий випуск акцій акціонерного товариства «Чернігівавто»

1. Характеристика емітента

Фірмова назва акціонерного товариства «Відкрите акціонерне товариство «ЧЕРНІГІВАВТО».

Місцезнаходження АТ:250015, Чернігів, вул. Леніна, 231.

Дата заснування: 2 липня 1993 року АТ відкритого типу зареєстроване виконавчим комітетом міської ради народних депутатів 19.07.1993 року, рішення № 157.

Основним предметом діяльності товариства є сервісне обслуговування та ремонт транспортних засобів, торгівля транспортними засобами, запасними частинами до них, автоприладдям, устаткуванням, товарами народного споживання, складною побутовою технікою та іншими товарами.

Фінансові результати за даними балансу акціонерного товариства:

	за 1995 рік
— балансовий прибуток	15987 млн. крб.
— розмір фонду споживання	24931 млн. крб.
— середньоспискова чисельність працюючих	331 чол.

АКТИВ

Статті балансу	**На 01.01.96 р.**
1. Основні засоби та інші позаоборотні активи	127771
2. Запаси та затрати	32180
3. Грошові кошти, розрахунки та інші активи	14687
БАЛАНС	**174638**

ПАСИВ

Статті балансу	**На 01.01.96 р.**
1. Джерела власних та прирівняних до них коштів: в т. ч. статутний фонд	140387
	4971
2. Довгострокові пасиви	—
3. Розрахунки та інші пасиви	34251
БАЛАНС	**174638**

2. Дані про емісію

2.1. На суму статутного фонду 142037000 крб. (сто сорок два мільйони тридцять сім тисяч карбованців) номінальною вартістю 100 крб. Свідоцтво про реєстрацію випуску цінних паперів № 128/1/93 від 26 серпня 1993 року.

21.04.94 р. загальні збори акціонерів змінили номінальну вартість акції на 35000 крб. і суму статутного фонду — чотири мільярди дев'ятсот сімдесят один мільйон двісті дев'яносто п'ять тисяч карбованців (4.971.295. 000 крб.). Статутний фонд сплачено повністю. Свідоцтво про реєстрацію випуску цінних паперів № 40/1/95 від 01.02.95 р.

Рішенням правління від 13 грудня 1995 року, протокол № 43 здійснена друга емісія акцій у кількості 27963 штук номінальною вартістю 35000 карбованців на загальну суму 978705000 крб. Свідоцтво про реєстрацію випуску цінних паперів № 400/1/96 від 16 серпня 1996 р.

Рішенням правління від 30 жовтня 1996 р. здійснено додаткову емісію акцій у кількості 56000 штук номінальною вартістю 0,35 грн. на загальну суму 19600 грн.

Мета використання фінансових ресурсів, залучених від емісії, — поповнення власних обігових коштів.

Переважне право на придбання акцій мають акціонери акціонерного товариства «Чернігівавто».

2.2. Терміни і порядок передплати та оплати акцій:

Початок пільгової передплати	20.12.1996 р.
Закінчення	28.02.1997 р.
Початок відкритого продажу	01.03.1997 р.
Закінчення	31.05.1997 р.

2.3. Порядок розміщення акцій:

Послугами торговця цінними паперами не користуємося.

Вільний продаж:

Недостатність передплати необхідної кількості акцій, обумовлених емісією, не передбачається. Якщо попит перевищує наявність акцій, обумовлених емісією, передплата припиняється.

2.4. *Виплата дивідендів* згідно з чинним законодавством за підсумками роботи за рік.

2.5. Адреса розповсюдження акцій, місце виплати дивідендів, здійснення операцій і депонування: 250015, Україна, Чернігів, вул. Леніна, 231.

Телефони для довідок: 5-34-16, 5-32-10.

3. Перелік і результати попередніх емісій цінних паперів

Перша передплата на акції товариства здійснювалась з 01.08.93 р. по 20.07.94 р.

Протягом цього терміну було реалізовано 142037 простих акцій на суму 4971295 тис. крб.

Другий випуск акцій товариства здійснювався з 20.04.96 р. по 01.07.96 р.

Протягом цього терміну було реалізовано 27963 простих акцій на суму 978705000 крб.

Основними чинниками ризику у діловій діяльності емітента є погіршення економічного становища в Україні, інші форс-мажорні обставини.

4. Претензії осіб, які придбали акції

ВАТ «Чернігівавто», до опублікування інформації у газеті «Голос України» приймаються правлінням товариства протягом 30 днів з дня опублікування.

Телефон для довідок: 224-61-25.

Правління ВАТ «Чернігівавто».

До відома учасників ЗІФ «Перший Український фонд приватизації»!

Адміністрація ЗАТ ЗІФ «Перший Український фонд приватизації» сповіщає, що виплата дивідендів за компенсаційними сертифікатами, які було обміняно на інвестиційні сертифікати фонду, здійснюється з 1 липня 1997 року за адресою: Київ, вул. Фрунзе, 15, тел. 462-56-11, 462-55-27, або за письмовою заявою поштовим переказом на адресу чи за реквізитами учасника фонду.

Також повідомляємо, що з метою зменшення поточних витрат радою директорів прийнято рішення про поступове припинення діяльності регіональних пунктів обміну приватизаційних паперів ЗІФ «Перший Український фонд приватизації».

Адміністрація ЗАТ ЗІФ «Перший Український фонд приватизації».

Первое общее собрание акционеров ОАО «Семейкинское» состоится 2 октября 1997 года по адресу: п. Семейкино Краснодонского района Луганской области в зале заседаний ОАО Семейкинское. Начало собрания — в 16.00.

Повестка дня:

1. Отчет о работе общества.
2. Выборы руководящих органов акционерного общества.
3. Утверждение внутренних нормативных актов общества.
4. Разное.

Правление ОАО Семейкинское.

Арбитражный суд Луганской области (346016, Луганск, пл. Героев Великой Отечественной войны, 3-а) возбудил дела о признании банкротами:

—№ 05/193—12/149-6 — арендного предприятия-магазина № 39 (349973, г. Золотое-1 Луганской области, ул. Луначарского, 34; р/с 642213 в АКБ «Надра» г. Первомайска, МФО 304762, код ОКПО 19065048);

—№ 05/194—12/150-6 — арендного предприятия-магазина №72 (349970, г. Первомайск Луганской обл., ул. Куйбышева, 38; р/с 462527 в АКБ «Надра» Первомайска, МФО 304480, код ОКПО 19064681).

Претензии кредиторов принимаются в течение месяца после опубликования объявления.

Арбитражный суд Донецкой области (340105, г. Донецк, б. Пушкина, 34) возбудил дело № 40/1-12Б о признании банкротом ООО Торговый дом «Куйбышевский».

Юридический адрес: 340096, г. Донецк, ул. Воинская, 16; р/счет 1467169 в Куйбышевском отд. ПИБ г. Донецка, МФО 334408.

Претензии кредиторов принимаются в месячный срок со дня опубликования этого объявления.

Арбитражный суд Автономной Республики Крым по заявлению государственной налоговой администрации в Симферопольском районе возбудил дела о признании банкротами:

1. № 2472-2 — открытого акционерного общества «Элен-95» (334125, Симферопольский район, с. Перово, ул. Ленина, 3, кв. 5, р/с 467736 в Симферопольском АБ «Акси-банк», МФО 324824, ОКПО 22263817);
2. № 2507-2 — частного малого предприятия «Арарат» (Симферопольский район, пгт Гвардейское, Питомник, д. 5, кв. 1, р/с 1468040 в «Крымдонуглекомбанке», МФО 324593, ОКПО 22262367);
3. № 2508-2 — предприятия «Валдай» (Симферопольский район, с. Лозовое, пер. Степной, 2, р/с 468883 в АКБ «Крымбанк», МФО 324645, ОКПО 22269470).

Кредиторам, а также возможным санаторам направлять заявления с имущественными требованиями в течение месяца с момента опубликования объявления по адресу: 333000, Автономная Республика Крым, г. Симферополь, ул. К. Маркса, 18, Арбитражный суд Автономной Республики Крым.

Арбитражный суд Донецкой области (340105, г. Донецк, б. Пушкина, 34) возбудил дело № 39/1-12 Б о признании банкротом ООО «Содружество». Юридический адрес: 340077, г. Донецк, ул. Зуевская, 23; р/счет 1467884 в Куйбышевском отд. ПИБ г. Донецка, МФО 334408.

Претензии кредиторов принимаются в месячный срок со дня опубликования данного объявления.

Арбітражним судом Хмельницької області порушено справу № 91-Б/1 від 20.02.97 р. про банкрутство Старокостянтинівської корпорації «Сільгосптехніка» (281100, м. Старокостянтинів, Шепетівське шосе, 118, р/р 409501 в Старокостянтинівському відділенні АК АПБ «Україна», МФО 315201).

Кредиторам та можливим санаторам надсилати заяви з майновими вимогами до боржників у місячний термін з дня опублікування оголошення за адресою: 280000, м. Хмельницький, пл. Незалежності, 1, Арбітражний суд.

Інформація Про додатковий випуск акцій відкритого акціонерного товариства «Вінницянафтопродукт» у зв'язку з індексацією основних фондів станом на 1 квітня 1996 року

Характеристика емітента

Найменування емітента — відкрите акціонерне товариство «Вінницянафтопродукт», скорочена назва —ВАТ «Вінницянафтопродукт».

Юридична адреса: Україна, 287100 м. Вінниця, вул. Гоголя, 4.

Поштова адреса: Україна, 287100 м. Вінниця, вул. Гоголя,4.

Дата реєстрації акціонерного товариства — 9.09.1996 р., № 03481537, управлінням економіки виконкому Вінницької міської ради народних депутатів.

Статутний фонд становить 18992570 гривень.

Обсяг сплаченої частини статутного фонду становить 7840950 гривень.

Цілі та предмет діяльності емітента

Товариство здійснює свою діяльність у таких напрямах: забезпечення нафтопродуктами підприємств, організацій та громадян, проведення торговельно-закупівельних операцій з усіх видів асортименту нафтопродуктів, кредитування і страхування, громадське харчування, роздрібна торгівля, ділерські операції, біржова діяльність та інше згідно із статутом.

Службові особи емітента:

голова правління товариства — Бряузов Володимир Павлович, освіта вища, інженер-економіст. Загальний стаж роботи 37 років, стаж на підприємстві 6 років;

президент Солоненко Лідія Яківна, освіта вища, інженер-економіст, загальний стаж роботи 29 років;

голова ревізійної комісії — Гасаненко Леонід Григорович, освіта вища, військово-політична, загальний стаж роботи 38 років, стаж на підприємстві 5 років.

Контролюючі органи: аудиторська фірма «Поділля-Аудит 96», ліцензія на аудиторську діяльність № 001576, сертифікат аудитора № 002772.

Інформація про попередні емісії

Першу емісію проведено на суму 7840950 гривень, в тому числі: 760000 штук іменних простих акцій закритого акціонерного товариства замінено на акції відкритого акціонерного товариства, 124095 штук простих іменних акцій випущено додатково в обіг шляхом відкритої передплати. Номінальна вартість одної акції — 10 гривень. Свідоцтво № 426/1/96 від 10.09.1996 року.

Дані про емісію акцій

Загальні збори акціонерів (протокол № 1 від 14.03.1997 р.) прийняли рішення про збільшення статутного Фонду на суму індексації основних фондів 11151620 грн. шляхом додаткового випуску акцій. Сума проведеної індексації основних засобів становить 31157836 грн., зношення основних засобів — 20006216 грн. Сума додаткової емісії становить 11151620 грн. Кількість додаткового випуску акцій становить 1115162 шт. акцій. Статутний фонд, після другої емісії, становитиме 18992570 грн. Загальна кількість акцій товариства становитиме 1899257 штук акцій. Номінальна вартість однієї акції — 10 гривень. Акції випускаються: прості іменні серії «В» з номера 784096 по номер 1899257.

Форма випуску — паперова.

Емісія проводиться на суму індексації основних фондів за мінусом зношення шляхом додаткового випуску акції на суму 11151620 гривень.

Привілейовані акції та на пред'явника в обіг не випускаються.

Адреса емісії: 287100 м. Вінниця, вул. Гоголя,4.

Акції, що випускаються у зв'язку з індексацією шляхом додаткового випуску акцій, розподіляють серед акціонерів пропорційно до їх частки у статутному фонді акціонерного товариства. Початок розміщення акцій з 10.09.1997 р. за адресою: м. Вінниця, вул. Гоголя, 4.

Строк видання акцій необмежений.

Виплата дивідендів проводиться щорічно не пізніше як через 1,5 місяця 1 раз після прийняття загальними зборами рішення про виплату дивідендів.

Права акціонерів

Акціонери мають право: брати участь в управлінні справами товариства в порядку, передбаченому статутом; отримувати частку прибутку (дивіденди) від діяльності товариства; отримувати повну інформацію про діяльність товариства; вийти в установленому порядку з товариства.

Акціонери товариства без обмежень можуть розпоряджатися належними їм акціями товариства, в тому числі продавати, або іншим засобом відчужувати їх на користь інших юридичних та фізичних осіб, якщо інше не встановлено чинним законодавством з попереднім обов'язковим інформуванням правління та внесення відповідних змін до реєстру акціонерів.

Акціонер має право на основі доручення доручити здійснення своїх прав на загальних зборах іншим акціонерам або представникам.

Чинники ризику

Приймаючи рішення про придбання акцій акціонерного товариства «Вінницянафтопродукт», необхідно враховувати такі чинники:

— можливість розриву економічних зв'язків із постачальниками нафтопродуктів;
— можливість гіперінфляції;
— несприятлива податкова політика уряду;
— форс-мажорні обставини.

У номер

• *Луцьк*

«Волинянкою» по бездоріжжю

Своєрідна презентація кількох моделей «швидкої меддопомоги» виробництва ВАТ «Луцький автомобільний завод» відбулася на подвір'ї Волинської обласної клінічної лікарні. Новинка луцьких машинобудівників має чимало позитивних якостей і особливо придатна для наших сільських доріг — її два ведучі мости витягнуть машину з будь-якої багнюки. Коштує вона 13 тисяч гривень.

• *Сімферополь*

Унікальне озеро врятовано

Загроза прориву дамби й затоплення унікального лікувального озера Чокрак у Саках постала після сильних злив, що були наприкінці минулого місяця. Однак зусиллями місцевої і центральної влади, силами підрозділів Цивільної оборони автономної республіки, дивізії Національної гвардії і 32-го армійського корпусу Збройних сил України цю загрозу подолано й унікальні сакські грязі врятовано. Як повідомили в кримському уряді, завдяки оперативному надходженню до Сак 47 вагонів зі щебенем рівень захисної дамби вдалося підняти на півтора метра.

• *Миколаїв*

У море на випробування

З Чорноморського суднобудівного заводу вийшов у Чорне море на ходові випробування танкер-продуктовоз «Перл». Його тут будують для грецької фірми «Авін». Разом з корабелами в рейсі беруть участь і члени майбутнього екіпажу судна. Цього місяця буде підписано акт про передання танкера замовникові. Для підприємства, що переживає нині не кращі часи, це — подія. Тим більше, що до кінця року тут передбачають спустити на воду ще кілька суден.

Колектив Верховного Суду України глибоко сумує з в'язку зі смертю судді Верховного Суду України у відставці, заслуженого юриста України

ЯРОСЛАВСЬКОГО Василя Дмитровича

і висловлює щирі співчуття його рідним та близьким.

Колектив Верховного Суду України висловлює щирі співчуття судді Верховного Суду України Скотарю Анатолію Миколайовичу, його рідним та близьким з приводу трагічної загибелі

його доньки Олександри.

Кумири

Ален Делон п'є багато води

Минулих вихідних він уперше відвідав Київ. Програма, зрештою, не була вельми насичена: почесний гість фіналу «Міс Європа», інтерв'ю телебаченню та прийом. На прес-конференцію 62-річний посивілий французький полонитель жіночих сердець з'явився в джинсах і без краватки, вибачившися за розхристаний вигляд, мовляв, зустріч із журналістами планували на наступний день, а сюди прибув відразу з аеропорту. Де ж справжнє обличчя актора, а де гра? Спробуйте це знайти у його відповідях.

— Чому ви раніше не приїжджали до України?

— Щось не пам'ятаю, щоб досі мені надходили якісь запрошення відвідати вашу країну. Нині перебуваю на запрошення студії «1+1». З українським кінематографом я не знайомий, тому й зацікавився поїздкою.

— Коли взагалі дізналися про існування держави Україна?

— У той день, коли розпався Радянський Союз.

— Які ваші мрії? Чи маєте наміри продовжувати кіновиробництво?

— Мрії, дозвольте, залишу собі. Адже живеш, доки вони є. Я знімався у 87 картинах, створив 25 власних. Перша була 1964 року. Однак припинив виробничу діяльність ще 10 років тому. Зоставлю це людям молодшим, у яких це може вийти ліпше.

— На що у вас не вистачає часу?

— Артисти, як і політики, завжди кажуть: вибачте, у мене немає часу, я кваплюся. Але то неправда. Якщо ти насправді чогось хочеш, завжди знайдеш для цього час.

— Як вам вдалося зберегти хорошу форму?

— Я досі у формі тому, що в мене все у формі в голові й у серці. Спортом не займаюся відтоді, як виповнилося 40 років, бо я ледащо, і це мене втомлює. Однак є один метод, цілком дешевий і доступний кожному: треба пити багато води і багато кохатися.

— Як складається ваш звичайний робочий день?

— Я не функціонер і не чиновник, тому в мене немає чіткого розкладу. Можу працювати то 18, то 3 години на день. Крім кіно, маю багато різних інших занять.

— Що ви любите, а що ненавидите?

— Люблю життя, жінок, свою професію і насамперед дітей. Не люблю те, що в світі так багато придурків. Через них починаються війни.

— Чи живе досі у вас, дорослого Алена, Ален — маленький хлопчик?

— Усе, що я сказав, і та кар'єра, яку я зробив, відбулося саме тому, що маленький хлопчик Ален мене ніколи не покидав.

Олександра КУЧЕРЯВА.
Фото Володимира СТРУМКОВСЬКОГО (ДІНАУ-Укрінформ).

«Міс Європа-97» Мценського повіту

Міжнародний конкурс краси «Міс Європа-97» ще напередодні свого старту був оповитий ореолом таємничості і скандальності. Дев'ятеро фіналісток з Англії, Ірландії, Уельсу, Шотландії, Швейцарії, Німеччини, Фінляндії, Швеції, Ісландії та Норвегії висловили своє «фе» київським організаторам «показових виступів краси» й залишили подіум конкурсу. Причини, через які дівчата-красуні зійшли з фінішної прямої, називали різні: невідповідність європейським стандартам умов проживання у позаміському санаторії «Пуща Озерна», харчування та особистої охорони, домагання залицяльників (або охоронців), бажання провести в останню путь трагічно загиблу принцесу Ді...

Винуватиці урочистостей ходили підмостками то в купальних костюмах, то у вечірніх сукнях. На моніторах глядачі могли прочитати хіба що короткі відомості про конкурсанток на рівні «My name is...». Традиційні для таких імпрез «фігурні параметри» учасниць та їхні біографічні дані організатори, либонь, вважали комерційною таємницею і не оприлюднили.

Усе свято краси нагадувало січений біфштекс. Принаймні, режисура акції не піддавалася логіці. Блоками виходили красуні. Не встигли глядачі і телеглядачі їх до ладу роздивитися, аж на сцені з'являлися естрадні виконавці.

Крім «сирої» постановки, сприймання дійства було дещо ускладнене мовною проблемою. Ведучі та учасниці не завжди розуміли одне одного, а коли на сцену вже «під завісу» імпрези вийшов почесний «весільний генерал» Ален Делон, щоб визначити найкращу з кращих, то французький актор довго не міг втямити, що саме від нього хочуть...

Корону «Міс Європа-97», яка, до речі, раз у раз злітала з голови переможниці, надягли на «Міс Грецію» — 19-річну Ізабель Даррас. Першою віце-міс Європи стала 21-річна полька Агнешка Зелінська. І цей хід журі був цілковитою несподіванкою для публіки: глядачі передбачали зворотне рокірування корон.

Конкурс краси «Міс Європа-97» відбувся в Києві, але, на жаль, до рівня Європи явно не дотягнув.

Ольга ВІТЕР.

На фото Юрія ВЕНГЕРЕША: міс Європа-97 і міс Україна, котра не потрапила до фіналу.

Спорт

Олімпіада повертається в Афіни

Минулої п'ятниці в Лозанні на конгресі МОК обрано столицю Олімпіади-2004. У результаті таємного голосування право прийняти XXIX літні Олімпійські ігри віддано Афінам.

Столиця Греції виграла суперечку в Рима, Стокгольма, Буенос-Айреса та Кейптауна.

А напередодні іспанця Хуана Антоніо Самаранча було переобрано президентом Міжнародного олімпійського комітету. Отже, 77-річний Самаранч продовжить діяльність на цьому посту до 2001 року.

Німці ледве врятувалися

У суботу та неділю в Європі грали відбіркові матчі чемпіонату світу. **Група 1.** Хорватія—Боснія. 3:2. Словенія—Греція. 0:3. **Група 3.** Азербайджан—Норвегія. 0:1. Швейцарія—Фінляндія. 1:2. **Група 4.** Австрія—Швеція. 1:0. Латвія—Естонія. 1:0. Шотландія—Білорусь. 4:1. **Група 5.** Люксембург—Кіпр. 1:2. **Група 6.** Фарери—Чехія. 0:2. **Група 7.** Нідерланди—Бельгія. 3:1. **Група 8.** Литва—Македонія. 2:0. Ліхтенштейн—Румунія. 1:8. Ісландія—Ірландія. 2:4.

Група 9. До неї в нас, зрозуміло, ставлення особливе: тут виступає українська команда. І поки що лідирує. Дуже важливим для остаточного розподілу місць був матч між німцями та португальцями. Господарі, гадаємо, зіграли свій не найкращий матч. Лише ціною величезних зусиль вони врятувалися від поразки, вирвавши нічию в суперника, котрий догравав зустріч удесятерьох.

А вірменська команда, матчем на полі якої ми завершаємо відбірковий цикл, здобувши першу перемогу, перемістилася на четверту позицію в турнірній таблиці.

Німеччина—Португалія. 1:1. 0:1 Барбадосу, 71, 1:1 Кірстен, 81.

Берлін. «Олімпікштадіон». 75 800 глядачів.

Вірменія—Албанія. 3:0. 1:0 Варданян, 60, 2:0 Аладурьян, 82, 3:0 Авалян, 88, з пенальті.

Єреван. Стадіон «Раздан». 5 000 глядачів.

	І	В	Н	П	М	О
Україна	9	5	2	2	8-6	17
Німеччина	8	4	4	0	15-6	6
Португалія	9	4	4	1	11-4	16
Вірменія	8	1	5	2	8-11	8
Північна Ірландія	8	1	4	3	6-8	7
Албанія	8	0	1	7	3-16	1

Матчі, які залишилося зіграти в цій групі: 10 вересня. Німеччина—Вірменія, Албанія—Північна Ірландія. 11 жовтня. Німеччина—Албанія, Вірменія—Україна, Португалія—Північна Ірландія.

***

Чемпіонат України. Вища ліга. Пропущений матч 4-го туру. «Кривбас»—«Динамо». 0:1. 9 500. Шевченко, 6. **10-й тур. «Металург» М—«Карпати». 0:0.** 6 000. **«Таврія»—«Торпедо». 5:0.** 3 000. 1:0 Гайдаш, 16, 2:0 Гайдаш, 18, 3:0 Гайдаш, 23, 4:0 Опарін, 33, 5:0 Гайдаш, 85.

Теніс. Відкритий чемпіонат США. Фінали. Мартіна Хігнес (Швейцарія)—Венді Вільямс (США) — 6:0, 6:4. Патрік Рафтер (Австралія)—Грег Руседський (Велика Британія) — 6:3, 6:2, 4:6, 7:5.

Лідери вирішили не сваритись

Першість України. Перша ліга. 10-й тур: «Металург» — «Полісся» — 3:1. Олійник, 37, Альошин, 57, Сандул, 59 — Сєриков, 16, з пенальті. **СК «Миколаїв» — «Нива» —0:0. «Волинь» — «Поліграфтехніка» — 2:0.** Шпірка, 17, Тимошук, 86. **«Буковина» — «Кремінь» — 1:0.** Павлов, 47. На 42-й хв. Соболь («К») не реалізував пенальті. **«Нафтовик» — «Авангард-Індустрія» — 1:0.** Харченко, 76. **«Явір» — «Зоря» — 0:0. «Сталь» — ЦСКА-2 — 1:0.** Осташов, 59. **«Шахтар» — ФК «Черкаси» — 0:1.** Грицай, 67. **ФК «Львів» — «Хімік» — 2:0.** Леськів, 11, Б. Мазур, 44. **«Верховина» — «Металіст» — 0:0.**

Давно центральний стадіон у Миколаєві не знав такого напливу вболівальників. Подивитись на матч своєї команди з вінницькою «Нивою» прийшли понад 15 тисяч глядачів. Та лідери не порадували їх результативною грою і переможця в очній дуелі не було виявлено. «Нива» більше думала про захист підступів до своїх воріт, тому грізні форварди гостей залишилися без діла. І все-таки гра сподобалась шанувальникам футболу красивими комбінаціями, гострими контратаками.

А ось в Алчевську глядачам пощастило більше. В рівній боротьбі «Сталь» подолала армійців Києва, які цього року націлилися на високе місце в лізі. Гол забив улюбленець місцевої публіки Осташов. Долю матчу на користь своєї команди вирішив і кращий форвард «Дніпра» Грицай. До речі, ці два нападаючі очолюють список бомбардирів ліги. На їхньому рахунку по 8 забитих м'ячів.

Становище команд після десяти турів таке: СК «Миколаїв» — 24 очки; «Нива» — 21, «Металіст» і «Сталь» — по 20, «Динамо-2» і «Металург» — по 19, «Волинь» і «Нафтовик» — по 17, «Буковина» — 15, «Явір» і ФК «Черкаси» — по 14, ФК «Львів» — 13, ЦСКА-2 — 11, «Поліграфтехніка» і «Зоря» — по 8, «Кремінь», «Десна», «Шахтар», «Полісся» — по 7, «Верховина» та «Авангард-Індустрія» — по 5, «Хімік» — 2.

Матчі одинадцятого туру відбудуться 11 вересня.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 257138.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311168.